

3 — 2023

KAUPPAPOLITIIKKA

Ulkoministeriön julkaisema kansainvälisen kaupan aikakauslehti

TUULESSA ITÄÄ KASVU

Päästötön sähkö synnyttää
investointien vyöryn 18

LÄHIKUVASSA

Juha-Matti Saksa
Värikäs strategi 14

ANALYYSI

Palveluviennin kehitys
ei riemastuta 26

MARKKINAT

Intiassa on yrityksille
isoja mahdollisuuksia 30

Kansainvälistä arkkitehtuuria Suomesta

”Yrityksellä oli hyvä alku, voitimme suunnittelukilpailun Norjan Kristiansandiin rakennettavasta teatteri- ja konserttitalosta vuonna 2005. Olimme vastavalmistuneita, eikä meillä ollut palkintojenjaossa vielä firmaakaan. Seuraavana aamuna käytiin ensimmäinen neuvottelu norjaksi.

Iso hanke sai paljon julkisuutta, ja kollegatkin innostuivat, että suomalaiset voivat voittaa kansainvälisen kilpailun. Saimme projektista myös laatupisteitä tuleviin julkisten hankintojen kilpailuksiin.

Avoimet ja anonyymit kilpailut ovat nuorille arkkitehdeille mahtava mahdollisuus, niissä voittaja valitaan puhtaasti arkkitehtuurin perusteella. Helsingin keskustakirjasto Oodin kilpailutukseen tuli 544 ehdotusta eri puolilta maailmaa.

Toisissa hankkeissa voittaja valitaan kutsukilpailulla. Esimerkiksi Saksassa kilpailuun kutsutaan tyypillisesti 20-30 arkkitehtitoimistoa.

Kilpailuihin osallistuminen on iso panostus, mutta samalla ne ovat työn kivoimpia ja luovimpia vaiheita. Meillä menee kilpailujen tekemiseen keskimäärin 800 tuntia, Oodin ehdotusta teimme noin 2 500 tuntia.

Analyysivaiheessa tutustumme hankkeen lähtökohtiin, sen paikkaan ja ympäröivään yhteisöön. Pyrimme ymmärtämään, miksi hanketta tehdään ja kenelle. Oleellista on löytää miten rakennus voi tätä parhaiten tukea.

Haluamme keksiä aina jotain uutta, joka tulee siitä tilanteesta, paikasta tai jostain ajatuksesta siitä hankkeesta. Esimerkiksi Norjan teatteri- ja konserttitaloon käytimme paikallista tammea, jota on viety jo aikoinaan Hollantiin talojen paalutuksiin, Oodissa käytimme suomalaista puuta, Jätkäsaaren parkkitaloon savesta poltettuja klinkkeritankoja.

Jotta osallistuisimme kilpailuun, rakennuksen pitää olla riittävän mielenkiintoinen, sille pitää olla rahoitus valmiina ja mitä kauempana hanke on, sitä isompi sen pitää olla.

Arkkitehtien keskuudessa meidät tunnetaan jo kohtuullisen hyvin. Näkyvyyttä olemme saaneet myös siten, että Helsinki on esitellyt kaupunkia maailmalla Oodin avulla. Myös suunnittelemamme Helsinki-Vantaan terminaali luo kuvaa Suomesta.

Maailmalla on paljon mielenkiintoisia hankkeita, joita olisi hauska tehdä. On hienoa, että olemme päässeet samaan peliin maailman huipputoimistojen kanssa. Meillä on noin kolme kilpailua käynnissä koko ajan. Niitä on ollut muun muassa Kanadassa, Saksassa, Ranskassa, Japanissa ja myös Kiinassa. Saudi-Arabiastakin on kysytty, mutta sen suhteen meillä on ollut eettisiä duubioita.

Samuli Woolston

Osakas, Arkkitehtitoimisto ALA

Kuka
Samuli Woolston

Mikä
Arkkitehtitoimisto
ALA

Mitä
Arkkitehti-
suunnittelua

Markkinat
Kiinnostavat
hankkeet eri
puolilla
maailmaa

– Arkkitehtuuri syntyy aina vaikutteiden kautta, joten töissämme on varmasti havaittavissa suomalaisen arkkitehtuurin vaikutus, vaikka emme sitä yritä. Usein töissämme sanotaan näkyvän Nordic touch. Silläkin on varmasti vaikutusta, että meidän työntekijämme ovat lähtöisin paristakymmenestä maasta, Samuli Woolston sanoo Oodin edustalla.

© LEHTIKUVA / JAC C. HONG

10

10 Kovaa kauppapolitiikkaa

Ukraina vuonna nolla

14 Lähikuvassa
Juha-Matti Saksa
Myytinmurtaja Mikkelistä

18 Teema
Tuulen tuoma tulevaisuus
Tuulen tuolla puolen

26 Analyysi
Viedään palveluja, mutta mitä?

32 Markkinat
Intiassa on mahdollisuuksia
pienillekin yrityksille

36 Q&A
Reilu kauppa turvaa myös
ihmisoikeuksia

Vakiot

2 Pitchaus

6 Lyhyet

13 Puheenvuoro

38 Kolumni

39 Haloo!

© JARI HÄRKÖNEN

14

© CARLA LADAU

Valtava hinta, mittaamaton arvo

Onko oikein puhua Ukrainan jälleenrakennuksen mahdollisuuksista vientiyritysten verkostoitumistapahtumassa? Kysymys kävi kieltämättä mielessä, kun luotsasin paneelikeskustelua Team Finland -päivässä, joka vielä osui Ukrainan itsenäisyyspäivälle 24. elokuuta. Kammottavassa sodassa ihmisiä kuolee ja me pohdimme vienninedistämistä, onko jo irvokasta?

Ei ollut, eikä ole. Keskustelussa tuli arvokkaasti esiin, miten sekä julkinen Suomi että elinkeinoelämä haluavat olla mukana Ukrainan tukena maan uudelleenrakentamisessa. Massiivinen hanke on jo alkanut. Urakkana jälleenrakennus kestää vuosia, jopa vuosikymmeniä. Ukraina ei siitä yksin selviä, siihen tarvitaan kipeästi myös ulkomaisia yrityksiä. Meillä Suomessa on kaiken lisäksi paljon juuri osuvaa osaamista.

Ukrainassa toimii toki jo suomalaisyrityksiä, muistutti paneelikeskusteluun osallistunut **Pekka Koskinen** Konecranesilta. Yrityksellä on Zaporizhziassa laitos, jolla on paljon merkitystä. On tärkeää työllistää ukrainalaisia ja osallistua jälleenrakennukseen. Tiloissa toimii muitakin suomalaisyrityksiä tälläkin hetkellä.

Maahan kaivataan lisää yrityksiä. Ukraina vuonna nolla -jutussamme esitetään huoli suomalaisyritysten hitaasta liikkeellelähdestä. Nyt on aika luoda verkostoja ja näkyä paikan päällä, mikä voi myöhemmin toteutua kannattavana liiketoimintana ja tehokkaana osallistumisena jälleenrakennukseen.

Tuhoja tulee sodassa lisää yhä päivittäin. On arvioitu, että Ukrainan uudelleen rakentaminen maksaa vähintään 410 miljardia euroa. Hanke on rahassa mitattuna valtava ja samalla arvoltaan vielä suurempi, mittaamaton. Suomalaisyrityksiä tarvitaan siihen monella tavalla.

Lotta Nuotio
päätoimittaja
@nuotiolotta

© PEKKA NUMMINEN

ClimateCalc CC-000025/FI
PunaMusta Printing

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

JULKAISIJA Ulkoministeriö PÄÄTOIMITTAJA Lotta Nuotio, puh. 0295 351 505 TOIMITUSSIIHTEERI Miia Vihola, puh. 0295 350 680 TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ Sami Laakso/LEGENDIUM, puh. 050 304 2825 TOIMITUSNEUVOSTO Tuomas Tapio/UM, Tomi Korhonen/BUSINESS FINLAND, Leena Pentikäinen/TEM, Heli Siikaluoma/EK, Kari Hietanen/WÄRTSILÄ, Lotta Nuotio/UM, Nina Vaskunlahti/UM, Mikko Koivumaa/UM TOIMITUS Legendium TAITTO Markku Jokinen/LEGENDIUM TILAUKSET kauppapolitiikka.fi/tilaus PAINO PunaMusta PAINOS 12 000 kpl PAPERI MultiOffset 170/90 g/m² ISSN 0783-490X (painettu) ISSN 2670-3467 (verkkojulkaisu)

Okko-Pekka Salmimies, Jarmo Sareva, Mikko Hautala, Anu-Eerika Viljanen, Markku Keinänen

EK palkitsi suurlähettiläitä vienninedistämisestä

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on jakanut vuotuiset tunnustukset suurlähettiläille erityisen hyvin onnistuneesta vienninedistämisestä.

Vuoden 2023 suurlähettiläspalkinnon saivat **Markku Keinänen** ja **Anu-Eerika Viljanen**. Yritysten mukaan palkinnon saajia yhdistää yrityslähtöinen ote ja aktiivinen dialogi elinkeinoelämän suuntaan.

Palkinnon perusteluiden mukaan Suomen EU-suurlähettiläs Markku Keinänen on yritysten arvostama EU-vaikuttaja, joka on koko uransa ajan edistänyt pk-yritysten toimintaedellytyksiä ja toiminut vapaakaupan ja kauppasopimusten puolesta.

Suomen Saudi-Arabian-suurlähettiläs Anu-Eerika Viljanen on ollut arvokas yhteistyökumppani niin mahdollisuuksien kartoittamisessa, riskien tunnistamisessa kuin maan erityispiirteiden ymmärtämisessä. Lisäksi hän auttanut yrityksiä pääsemään kiinni liiketoimintamahdollisuuksiin.

Joukkuepalkinnon sai Yhdysvaltojen Team Finland -tiimi. **Mikko Hautalan** johtama Yhdysvaltain Team Finland -tiimi on yritysten mukaan ollut ratkaisevassa vaiheessa rakentamassa edellytyksiä sille, että Natoon liittynyt Suomi pystyy kääntämään uuden USA-potentiaalın kaupalliseksi menestykseksi. ✕

Suomi valmistautuu Ukrainan jälleenrakentamiseen

Ulkoministeriö laatii suunnitelman Suomen osallistumisesta Ukrainan jälleenrakentamiseen ulkomaankauppa- ja kehitysministeri **Ville Tavion** toimeksiannosta.

Suunnitelman ensivaiheessa on tarkoituksena vahvistaa neuvontapalveluja suomalaisyrityksille ja elinkeinoelämälle sekä löytää rahoitusratkaisuja, jotka helpottavat yritysten osallistumista Ukrainan jälleenrakentamiseen.

Toisessa vaiheessa laaditaan pidemmän aikavälin suunnitelma, johon sisältyisi muun muassa kehitysyhteistyömäärärahojen käytön tarkastelu.

Hallitusohjelman mukaisesti kansallinen suunnitelma valmistellaan yhteistyössä elinkeinoelämän ja Team Finland -verkoston kanssa. ✕

Ohjeita pakotteiden kiertämisen ehkäisemiseksi

Ulkoministeriö on julkaissut ohjeet, joiden avulla yritykset voivat tunnistaa ja ehkäistä pakotteiden kiertämistä. Ohjeistuksella tuetaan yrityksiä vastuullisessa liiketoiminnassa, ja se on tarkoitettu käytännön työssä hyödynnettäväksi.

Yritykset ovat avainroolissa pakotteiden toimeenpanossa ja niiden kiertämisen ehkäisemisessä. Yritysten tulee tunnistaa asiakkaansa ja varmistua siitä, etteivät käy kiellettyä kauppaa pakotelistattujen tai heitä edustavien tahojen kanssa.

Ohjeistuksessa on käytännön neuvoja riskiarvion ja pakoteselvitysten tekemiseen, sekä varoitusmerkkejä riskien arvioimiseen. Ohjeesta löytyy myös linkejä pakotteiden toimeenpanon kannalta merkittäviin tuotelistauksiin sekä yhteystietoja viranomaisille. ✕

NÄKYYKÖ NATO- JÄSENYYS ULKOMAISISSA INVESTOINNEISSA?

Tässä vaiheessa en voi vielä osoittaa, että liittyminen olisi vaikuttanut jonkin yrityksen investointipäätökseen.

”Ulkomaiset investoinnit ovat hyvin pitkäjänteisiä prosesseja, joiden yhteydessä yhtiöt tekevät strategisia pohdintoja. Jos ne johonkin maahan sijoittuvat, niiden aikomus on pysyä ja kehityä kohdemaassa kymmeniä vuosia.

Keskeisiä tekijöitä, jotka johtavat yritysten sijoituspäätöksiin ulkomaille, ovat maan tunnettuus ja luotettavuus sekä henkilökohtaiset verkostot. Nato-jäsenyys on edistänyt kaikkia näitä ja on yksi Suomeen liittyvistä perustekijöistä. En usko, että ulkomaisissa yrityksissä oltiin yllättyneitä Suomen liittymisestä.

Jäsenyys tulee esiin keskusteluissa mahdollisten ulkomaisten investoijien kanssa ja on varhaisia merkkejä, että on tapahtumassa myönteisiä asioita. Liittyminen on kuitenkin vielä tuore asia, enkä voi tässä vaiheessa osoittaa konkreettisesti, että juuri se olisi vaikuttanut jonkin yrityksen investointipäätökseen.

Suomella on paljon valtteja investointiympäristönä. Nostan esiin erityisesti syväteknologiaan perustuvat deep tech-alueet kuten kvanttilaskennan, 6G:n ja tekoälyn. Niillä on kysyntää maailmalla. Lisäksi suomalainen työvoima on arvostettua ja osaamisen taso korkea, maa on stabiili. Meillä on hyviä tekijöitä investointien edistämiseen.

Monilla toimialoilla sijoittumispäätökset ovat tyypillisesti pääomavaltaisia, kun ict-sektorilla ne ovat usein osaamisperusteisia. Tärkeää on, että saamme edistettyä ulkomaisten osaaajien tuloa Suomeen, erityisesti ict-sektorin yritykset ovat pitäneet sitä oleellisena kehityskohteena. Se on tärkeää myös suomalaisille sekä täällä jo oleville ulkomaalaisille kasvua hakeville yrityksille.

Suomen maine on erinomainen. Meidän pitää sitä edelleen kehittää ja levittää.

Janne Kari
Toimialajohtaja, ICT,
Invest in Finland
Business Finland

© SHUTTERSTOCK

Suomalaishankkeita Ukrainaan liikekumppanuustuella

Ukrainassa on tämän vuoden aikana aloitettu jo lähes kymmenen suomalaistoimijoiden hanketta Finnpartnershipin liikekumppanuustuen avulla.

Hankkeet sijoittuvat rakennus-, koulutus-, turvallisuus- ja ict-aloille sekä elintarviketurvallisuuden parantamiseen. Joukkoon mahtuu myös teollisen tuotannon siirtoa Venäjältä Ukrainaan. Riskeistä huolimatta ohjelman korkea tukiprosentti, 85 %, kannustaa toimijoita liikkeelle jo tässä vaiheessa.

Ukraina kohonnee vuoden 2023 tärkeimpien kohdemaiden joukkoon, ja se on hankkeille

myönnetyn tukirahan määrän kannalta tilastojen kärjessä. Pk-yritysten ketterät hankkeet pääsevät nopeammin matkaan, kun suuremmat, esimerkiksi Euroopan unionin investoinnit odottavat vielä tarkkaa kohdentumistaan.

Finnpartnershipin liikekumppanuustuki vauhdittaa suomalaistoimijoiden liiketoiminnan alkuvaiheita. Liiketoiminnan tulee samalla luoda positiivisia kehitysvaikutuksia kohdemaassa, esimerkiksi luomalla työpaikkoja paikalliselle työvoimalle. [X](#)

Rahoitusta tutkimusten kaupalliseksi hyödyntämiseksi

Suomen Akatemian uusi rahoitus edistää tutkimustulosten hyödyntämistä kaupallisesti ja yhteiskunnallisesti vaikuttavasti.

”Ideat ratkaisuksi – tutkimuksen hyödyntäminen” -rahoituksella tutkijoita kannustetaan esimerkiksi testaamaan tutkimustuloksia

käytännön olosuhteissa tai kehittämään uusia toimintamalleja elinkeinoelämän, julkishallinnon tai kolmannen sektorin tarpeisiin.

Team Finland -päivä veti ennätysmäärän yrityksiä

Team Finland -päivä kokosi ennätysmäärän osallistujia Helsingin Messukeskukseen 24.8.2023. Kiitämme verkostomme asiantuntijoita ja vienti-yrityksiä osallistumisesta.

Team Finland -päivä lukuina

- 850 osallistujaa
- 1600 speed date -tapaamista
- 73 eri pöydässä
- 17 infopistettä
- 31 panelistia
- asiakastytyväisyys 4,5/5,0

Tilaisuus vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä lokakuussa

Mitä mahdollisuuksia vihreä ja digitaalinen siirtymä luovat Suomelle? Mitä edellytyksiä niin kutsutun kaksoisiirtymän toteutuminen tarvitsee? Mitä investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään on jo kohdennettu osana

NextGeneration EU-elpymis-suunnitelmaa? Millaisia vaikutuksia investoinneilla tavoitellaan? Muun muassa näitä kysymyksiä käsitellään Suomen Akatemian ja Business Finlandin järjestämässä tilaisuudessa 17.10. Musiikkitalossa Helsingissä. ✕

Vastuullisuus on oltava kunnossa

Yrityksiltä edellytetään toimenpiteitä vastuullisuuden toteuttamisesta ja odotetaan yhä enemmän osaamista vihreään siirtymään, kestäväan kehitykseen ja vastuullisuuteen liittyvistä teemoista.

Vastuullinen toiminta ei siten enää ole pelkkä kilpailuetu. Se on oletusarvoisesti oltava yrityksellä kunnossa ennen kuin ostajat ja kuluttajat edes harkitsevat ostopäätöksen tekemistä, korostaa Viexpon toimitusjohtaja **Kristian Schrey**.

Tämä koskee myös vientiä ja myyntiä ulkomaille. Vastuullisuuskysymykset ovat kilpailutekijä, josta on huolehdittava ennen kuin edes pääsee mukaan tekemään tarjouksen. ✕

Viexpon toimitusjohtaja
Kristian Schrey

Ukraina vuonna nolla

Asuntoja, kouluja, tehtaita, teitä, energiaverkkoja. Ukrainan jälleenrakennus kattaa kaiken toimivaan yhteiskuntaan kuuluvan. Mutta se on myös muuta, immateriaalista ja vaikeammin rahalla mitattavaa.

[✍ Pekka Vanttinen](#) [📷 Lehtikuva](#)

Kuten tutkija **Ilmari Käihkö** on todennut, oikeampaa on puhua jälleenrakennuksen sijaan uudelleenrakentamisesta. Se pohjautuu sodan aikana kirkastuneeseen ukrainalaiseen identiteettiin, samalla rakentuu uusi poliittinen ja taloudellinen kulttuuri, läpinäkyvä ja korruptoitumaton. Tavoitteina siintävät jäsenyydet Euroopan unionissa ja NATOssa.

Materiaalisen projektin summat vaihtelevat arvioitsijan ja aikajanan mukaan.

Maailmanpankki on laskenut seuraavien kymmenen vuoden tarpeeksi noin 410 miljardia euroa. Lopullisten kustannusten haitari on leveä, 350 miljardista aina tuhanteen miljardiin euroon. Näiden summien rinnalla Marshall-apu oli lähes pähkinöitä – nykyrahassa noin 140 miljardia.

Jo ensimmäisen sotavuoden hinnaksi arvioitiin yli 130 miljardia euroa. Yksin miinanraivauksen oletetaan vievän noin 75 miljardia. Toistaiseksi Euroopan unioni – komissio yhdessä jäsenmaiden kanssa – on lahjoittanut Ukrainalle 75 miljardia euroa, ja vuoteen 2027 ulottuvassa ehdotuksessa puhutaan 50 miljardin euron tukipotista.

Mistä sitten ammentaa lisää? Keskustelujen kohteena ovat Venäjän keskuspankin länsimaissa jäädytetyt varat, arviolta noin 500 miljardia euroa, joista 200 miljardia on EU:n alueella. Juridisista syistä komissio on kuitenkin lähinnä tarkastellut varojen vuosittaisten noin viiden miljardin euron korkotuottojen käyttöä Ukrainan avuksi.

Muita rahoituskanavia ovat ainakin Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki sekä Euroopan investointipankki. Rahat kanaviin tulisi kuitenkin löytää ensisijaisesti G7-mailta ja EU:sta.

Kansallisella suunnitelmalla on kiire

Uudelleenrakennus on ollut käynnissä jo sodan riehussa. Mutta konkreettinen ja koordinoitu suunnitelma on vasta valmisteilla paitsi kansainvälisesti niin myös Suomessa.

Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n johtajan **Petri Vuorion** mukaan Suomessa lähdettiin liikkeelle toukokuussa 2022. EK vetää ulkoministeriön kanssa Ukrainan jälleenrakennusfoorumia. Tavoitteena on yhtenäistää viestiä siitä, mitä Suomella on tarjottavaa, sekä luoda sujuvia käytäntöjä elinkeinoelämän ja hallinnon välille. Mukana on myös muita ministeriöitä, bisnessektoria ja rahoittajia.

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan ”hallitus valmistelee yhteistyössä elinkeinoelämän ja Team Finland -verkoston kanssa kansallisen Ukrainan jälleenrakennussuunnitelman”. Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri **Ville Tavio** on antanut toimeksiannon suunnitelman laatimisesta.

Toimeksiantoa odotellessa taustalla on tapahtunut. EK:n mukaan suunnitelmaluonnos on jo ollut ”esivalmistelussa” hallinnon ja elinkeinoelämän välisessä yhteistyössä viime keväästä lähtien.

Keväällä järjestetyn kansainvälisen Lontoon kokouksen jatkona Ukrainan jälleenrakentamista →

Tuhottua rakennusta korjataan Mariupolissa elokuussa 2023.

UKRAINAN JÄLLEENRAKENNUS

410 miljardia
euroa

Maailmanpankin arvio jälleerakennuksen tarpeeksi seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Yli **130** miljardia
euroa

ensimmäisen sotavuoden hinta.

75 miljardia
euroa

Euroopan unionin komission ja jäsenmaiden lahjoitukset tähän mennessä.

350—1000 miljardia
euroa

arvio jälleerakennuksen kokonaiskustannuksiksi.

75 miljardia
euroa

miinanraivauksen kustannukset.

50 miljardia
euroa

EU-komission ehdotus vuosille 2024–2027, siitä 17 miljardia lahjoituksia ja 33 miljardia lainoja.

Tshekit, puolalaiset, korealaiset ja baltit ovat kovasti liikkeellä. Kohteliaasti sanoen, suomalaiset voisivat olla aktiivisempiäkin.

pohditaan marraskuussa Varsovassa. Paikalle kootaan suomalainen yritysvaltuuskunta, ja ukrainalaisen delegaation on tarkoitus vierailla Suomessa jo aiemmin.

Ennen näitä tapahtumia rakenne olisi hyvä olla kunnossa. Etelärannassa odottavan aika vaikuttaakin käyvän hieman pitkäksi.

– Kansallinen suunnitelmamme olisi voinut syntyä vähän aikaisemminkin, optimaalisesti viime vuoden lopulla. Mutta emme ole merkittävästi jäljessä verrokkimaita. Tanska julkaisi suunnitelman maaliskuussa, Ruotsissa laadinta on kesken. Nyt on Suomen suunnitelman aika. Rahoitusjärjestelyt, sota-ajan vakuutukset ja neuvontastruktuuri on saatava kuntoon, jotta yritykset saadaan liikkeelle ja Ukrainalle uudelleenrakennusapua, toteaa EK:n johtaja Petri Vuorio.

Asiassa näyttää kuitenkin vierähtävän vielä tovi.

Ulkoministeriön itäosastolla valmistelussa oleva suunnitelma jakautuu kahteen osaan. Ministeri Tavion erityisavustajan **Janna Rantasen** mukaan rahoitusratkaisuja kartoittavan ensivaiheen on tarkoitus valmistua vuoden loppuun mennessä. Mahdolliset budjettivaikutukset edellyttävät yhteistyötä valtiovarainministeriön kanssa.

Toisessa vaiheessa tarkasteltavina olevien kehitysyhteistyövarojen käytön Rantanen olettaa selviävän vuoden 2024 aikana. Asia avittanee se, että Orpon hallitus on nimennyt Ukrainan Suomen suurimmaksi kehitysyhteistyön kohteeksi.

Suomella on paljon annettavaa

Suomella on tarjottavaa ainakin energiasektorilla, telekommunikaatiossa ja digitalisaatiossa, vesihuollossa ja rakentamisessa sekä terveydenhuollossa. Monilla yrityksillä on valmiuksia vientitoimintaan, mutta Ukrainaan ei tohdita vielä investoida.

Myös meillä pullonkauloja ovat rahoitus ja vakuutukset.

– Kotimaassa rahoittajilla ei ole mitään linjoja auki. Jos suomalainen viejä saa ukrainalaisen pankin takauksen, niin sitä ei vahvasta täällä kukaan eikä sijoituksille saa vakuutuksia. Eli jos haluaa rakentaa tuotantolaitoksen Ukrainaan, se tapahtuu omalla riskillä, kiteyttää ongelman East Officen toimitusjohtajana elokuussa aloittanut **Janne Harjunpää**.

East Office on yritysten yhteenliittymä, joka edistää yritystensä toimintaa Ukrainassa ja myös

Keski-Aasiassa. Siihen kuuluvat Suomen suurimmat yritykset, ja sen rooli on toimia asian- tuntijaorganisaationa, hankkia ja verifioida tietoa, edistää käytännön liiketoimintamahdollisuuksia sekä edesauttaa yritystensä verkostoitumista Ukrainassa niin yritys- kuin päättäjätasolla.

Harjunpää on työskennellyt 25 vuotta ulkomailla ja siitä suuren osan Itä-Euroopan pankkikriiseissä ja rakennemuutoksissa muun muassa Maailmanpankin palveluksessa.

Hänen mukaansa Ukrainasta on tullut ”too big to fail”. Lännen sitoutuminen on vahvaa ja pitkäjänteistä. Etsikkoaika olisi kuitenkin hyödynnettävä. Kiovan kaduilla Harjunpää on katsellut huolestuneena ympärilleen.

– Käyn siellä usein ja törmään muunkielisiin valtuuskuntiin. Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki on rahoittanut Hollannin, Saksan ja amerikkalaisten kanssa isoja hankkeita. Tshekit, puolalaiset, korealaiset ja baltit ovat kovasti liikkeellä. Kohteliaasti sanoen, suomalaiset voisivat olla aktiivisempiäkin. Nyt luodaan mielikuvia ja kontakteja, jotka materialisoituvat kauppoiksi.

Ukraina on suomalaisyrityksille pitkälti kirjoittamaton sivu. Idänkaupan huomio on ollut Venäjässä ja sen edeltäjässä. Isona etuna on kuitenkin ukrainalaisten kokemus kohtalonyhteys ja veljellinen yhteistuumaisuus. **Simo Häyhän** tuntevat kaikki. Vahva on myös vanha Suomi-brändi, Neuvostoliiton aikana ainoan laatutavaran muistetaan tulleen Suomesta.

Pelkkään menneeseen ei silti voi tukeutua. Harjunpää toivoisi rohkeampaa etunojaa, jopa pientä riskinottoa.

– Saattaisi kannattaa tutkia mahdollisuutta ostaa sieltä vaikka jokin huonosti toimiva tuotantolaitos, alustaksi tulevaa varten. Tehdä ramp up -suunnitelmat valmiiksi ja ehkä korvamerkitä vähän rahaa. Ja kun markkinat paranevat, olla iskussa. Nyt voisi pienellä rahalla saada otteen asemasta. Jos se ei onnistuisi, voi kirjata pois.

Toive lähtee myös valtiovallan ja ministeriöiden suuntaan.

– Kun lähdetään liikkeelle, tarvitaan valtion inspiroivaa ja sysäävää otetta – ilmatukea, investointisuoja, huolenpitoa. Valtiojohdon tasolla on oltava hyvä ja elävä keskusteluyhteys ukrainalaiseen puoleen, jotta ongelmia voidaan ratkoa myös korkealla poliittisella tasolla, Harjunpää korostaa. ✕

Strategisuus pitää näkyä käytännössä

Nyt on aika kirjoittaa viimeinen kolumnini alivaltiosihteerinä. Ensimmäisen kirjoitukseni aikaan syksyllä 2019 maailma oli kovasti toisen näköinen. Toki tuolloin jo puhuttiin Maailman kauppajärjestön WTO:n vaikeasta tilanteesta ja järjestön kauppariitojen ratkaisujärjestelmän halvaantumisesta. Kauppavirrat kuitenkin kulkivat, logistiikka ei ollut päivänpolttava aihe. Euroopan unionin ja Kiinan välillä käytiin investointisopimusta koskevia neuvotteluita ja näytti siltä, että sopimus vietäisiin jopa maaliin saakka. Yhdysvaltojen ja Kiinan väliset kauppasuhteet kuitenkin kiristyivät, mikä alkoi heijastua Eurooppaan. Puolijohteet, mikrosirut, 5G ja sitä koskevat standardit, harvinaiset maametallit ja niiden saatavuus olivat kuvassa mukana, mutta eivät vielä suuressa keskustelussa.

Nyt todellisuus ympärillämme on muuttunut. Covid 19 -pandemia iski lujaa ja kaikkialle. Seuraamukset vaikuttivat niin kauppavirtoihin, talouteen, kuluttajiin, luottamukseen ja ylipäättään maiden väliseen kanssakäymiseen. Keskusjohtoinen Kiina osoitti armottoman otteensa koronataartuntojen taltuttamisessa. Ja suhtautumisensa ihmisoikeuksiin. Teknologiakilpailusta on tullut tätä päivää – ja sekin on armotonta. EU havahtui – ei niin kauan sitten – yksipuolisiin riippuvuuksiin esimerkiksi tiettyihin raaka-aineisiin. Vihreä siirtymä ei onnistu ilman muualta maailmasta saatavia raaka-aineita ja harvinaisia metalleja kuten grafiitti, litium tai koboltti. Puolijohdeteollisuuden luominen Eurooppaan on lähtenyt liikkeelle vasta nyt.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on kestänyt jo puolitoista vuotta. EU kumppa-

neineen on tukenut Ukrainaa systemaattisesti ja vankkumatta. Suomen oma tuki Ukrainalle ylittää jo yli 1,7 miljardiin euroon ja tulee jatkumaan. Venäjän hyökkäyssodalla on kauaskantoisia seuraamuksia paikallisesti ja globaalisti. Maailmaa jaetaan nyt uusiin pelikenttiin. Elokuun loppupuolella Etelä-Afrikassa kokoontuivat BRICS-maat Brasilia, Venäjä, Intia, Kiina ja Etelä-Afrikka kutsuvierasmaineen, joita nyt oli ennätyselliset kuutisenkymmentä. Nekin pyrkivät oman vaikutusvaltansa kasvattamiseen. Valitettavasti näkyvissä on myös vastakkainasettelun syventäminen ”etelän ja pohjoisen” välillä. Kamppailu kansakuntien sieluista on voimistunut. Tuntemallemme monenkeskiselle ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvalla maailmanjärjestykselle haetaan vastavoimaa.

Tuulen kohistessa voimakkaana ympärillä on pysyttävä viileänä ja harkitsevana ja oltava avoin dialogille. Keskustelussa kannattaa olla aktiivinen ja rakentava osapuoli, vaikka välillä harmittaisi. Nyt jos koskaan on aika ja paikka vahvistaa kansainvälistä, sääntöpohjaista järjestelmää ja avoimuuteen, tasa-arvoisuuteen ja syrjimättömyyteen perustuvaa edustuksellista demokratiaa. Taloudellisen kanssakäymisen ja vuorovaikutuksen edellytyksiä on kohennettava. Protektionismi ei ole avain onneen vaan päinvastoin. EU-jäsenmaiden on kannettava vastuunsa eli hyväksyttävä jo neuvotellut vapaakauppasopimukset. Yhteistyörakenteita kaukaisempienkin ja vieraampienkin kumppaneiden kanssa tulee vahvistaa. Meillä – Euroopalla ja Suomella – on paljon annettavaa. Puheissa on helppo peräänkuuluttaa strategisuutta. Pidetään huoli, että ollaan strategisia myös käytännössä. ✕

Keskustelussa kannattaa olla aktiivinen ja rakentava osapuoli, vaikka välillä harmittaisi.

Myytinmurtaja MIKKELISTÄ

Juha-Matti Saksa on Lappeenrannan–Lahden teknillisen yliopiston LUTin rehtori. Siihen loppuvat muodollisuudet. Tässä jutussa hänestä puhutaan Juhiksena. Muu olisi turhaa tärkeilyä, sillä sellaista ei miehestä erittyisi, vaikka voissa paistaisi.

✍ Pekka Vanttinen 📧 Liisa Kuorttinen

Kampuksen käytävillä ja kuppilassa tervehdykset lentelevät puolin ja toisin. Vaikka nyt rehtori sattuu olemaankin, niin yhtä hyvin mieheltä sujuisi muikkujenmyynti Mikkelin torilla.

Sujuvalla savolaissupliikilla Juhis on brändännyt opinahjonsa ”puhtaan energian, puhtaan ilman, puhtaan veden ja vastuullisen bisneksen” edelläkävijäksi – iskulause, jonka hän toistaa haastattelun aikana neljästi.

Joviaalin ja värikkään ulkokuoren takaa vilahtelee myös strategi, joka taitaa tietää tarkkaan mihin suuntaan ja miten yliopistoaan viedä.

Vanhan sanonnan mukaan, kun tarpeeksi jotain toistaa, muuttuu se todeksi. Juhiksen ja LUTin missio maailman pelastamisesta ei ole kuitenkaan vailla katetta. Viidessätoista vuodessa lakkautusuhan alla olleesta Kaakkois-Suomen korkeakoulukääpiöstä on kuoriutunut kansainvälisiä tutkijoita, opiskelijoita ja yksityistä rahaa houkutteleva tyyssija.

Matkan varrella ovat perinteiset akateemiset rajaidat ryskyneet. Ennakkoluulottomuus kiteytynee parhaiten siinä, että televisiopersoona, eräänlainen ameriikan duudsoni ja keksijä **Jamie Hyneman** on ollut LUTin kunniahohtori jo vuodesta 2017 ja toimii nykyisin yliopiston työelämäprofessorina vetäen kampuksella omaa pajaansa, J. Hyneman Center (JHC).

Räjäyttelyistä ja muista tempauksista tuttu Hyneman tunnetaan tittelillä Myytinmurtaja. Sellainen on myös **Juha-Matti Saksa**, tai siis Juhis.

Myyteistä, ja niiden purusta, käy esimerkiksi vaikkapa yliopistojen ja yritysten välinen yhteistyö. Kautta aikain ovat yliopistot hieman kavahtaneet likeisiä suhteita liike-elämään ja vannoneet akateemisen vapauden nimeen. Ettei tutkimuksen riippumattomuus vaarannu.

Lappeenrannassa, missä 48 prosenttia rahoituksesta tulee muualta kuin opetus- ja kulttuuriministeriöltä, vinkkelä on vähän toinen.

– Kun teemme yritysten kanssa strategiaamme perustuvia juttuja, se tuo meille vapautta. Täysin poliittisessa ohjauksessa, ja valtion rahalla, toimiva yliopisto on myös hyvin herkkä poliittiselle ohjaukselle. Eivät yritykset päästä tutkimusaiheistamme eivätkä tuloksista. Mitä enemmän on hilloa käytössä, sitä enemmän professorit pystyvät palkkaamaan tutkijoita ja tekemään vapaammin hommia. Me rakastamme yrityksiä, ne ovat muutoksen airueita, Juhis maalailee.

Koulutuspolitiikkaan ei sovi hötkyily

Vaalikauden päätökset ovat toisinaan aiheuttaneet koulutukselle ja tutkimukselle jännityksen hetkiä. Ainakaan toistaiseksi uusi hallitus ja ministeri eivät ole rehtorin yöunia pilanneet. Viestit ovat olleet rauhoittavia.

→

- Kun kenellä tahansa on hullu
idea, niin räiskäistään menemään
- toki järkevään suuntaan - ja
katsotaan mitä siitä tulee.
Minullekin sanotaan varmaan
päivittäin 99 kertaa ei. Mutta
sitten se sadas saattaa toteutua,
Juha-Matti Saksa sanoo.

Avainsana on jatkuvuus.

– Toivoisin, että säilyisi järkevä rauhallisuus. Jos tällä toimialalla keksitään jokin uusi vempautus ja isketään se putkeen, niin syntyy ihan käsittämätön härdelli. Uusi ministeri ja hänen tuleva seuraajansa vaikuttavat poikkeuksellisenkin hyviltä.

Juhis vakuuttaa kiitollisuuttaan jokaisesta ministeriöltä saadusta eurosta. Mutta eittämättä tutkimus on se, millä LUT pyörii. 120 miljoonan liikevaihdosta noin 35 miljoonaa on koulutusta. Loput tulee projekteista, joita nyt on käynnissä leveällä haarukalla 600–800. Professorit kantavat suurimman vastuun rahoituksen keräämisessä.

Työsarkaa riittää silti myös rehtorille.

– Yritysyhteistyön malli on hyvin perinteinen: teillä on ongelma, meillä olisi tällainen ratkaisu – mitenkä tehtäisiin? Olennaista on tietää mitä omassa talossa tapahtuu ja mitä yritykset kaipaavat, Juhis valottaa.

Koulutus maksaa

Yliopistomaailman kai jo myyttisiin mittoihin kasvanut toinen ikuisuusaihe liittyy lukukausimaksuihin. LUTissa ei ole Juhiksen mukaan asiassa ujusteltu, päinvastoin.

– Kun maksut tulivat EU:n ulkopuolisille opiskelijoille, puhuttiin leikkisästi Lex Lappeenrannasta.

Hullujen ideoiden räiskimistä

– Myytinmurtaja Jamie Hynemanin tulo Lappeenrantaan kuvanee aika hyvin luttalaisuutta: aina kannattaa ainakin kysyä. **Ikävalkon Markku** keksi joskus, että Hynemanillehan voisi antaa kunniamerkkiä, sillä hänen ansiostaan olemme saaneet monia hyviä opiskelijoita ja insinöörejä.

Satuin sitten muistamaan ajatuksen ja esitin sitä hallitukselle. Ihan kieli poskessa. Olin varma, että eivät kyllä suostu, hyvä jos tietävät kuka hän on. Mutta nehän tiesivät – ja suostuivatkin! No, meidän sitten kysymään ja Hyneman vastasi kyllä. Ja sanoi heti, että tulee vaimonsa kanssa viikoksi käymään. Täällä hän sitten teki kanssamme hommia ja kysäisi lopulta, että saisiko hän tulla meille ihan oikeisiin töihin. Minä olin siihen, että... no, saat.

Täällä juttu menee siis niin, että kun kenellä tahansa on hullu idea, niin räiskäistään menemään – toki järkevään suuntaan – ja katsotaan mitä siitä tulee. Minullekin sanotaan varmaan päivittäin 99 kertaa ei. Mutta sitten se sadas saattaa toteutua.

Me olemme aina kannattaneet niitä. Tulipa opiskelija mistä tahansa, tärkeintä on, että isänmaa ja Eurooppa hyötyvät. Maailmalla lukukausimaksut ovat normaaleja, meillä EU:n ulkopuolisille se on noin 13 000 euroa, kovempi kuin laki sanoo. On vastuutonta kouluttaa ilmaiseksi, onhan se suomalaisellekin maksullista – sitä vain kutsutaan verovarojen käytöksi.

Tätä nykyä LUTin kirjoilla on 94 kansallisuutta. Itärajan läheisyys on antanut oman mausteensa, mutta venäläisten opiskelijoiden määrä alkoi

Yliopiston mainoslauseena oli ”Ei mulkeroille”.

pudota jo vuonna 2014, kun lukukausimaksut otettiin käyttöön EU:n ulkopuolisille tulijoille. Kaikki yhteistyö venäläisten kanssa loppui jo samana päivänä, kun joukot ylittivät Ukrainan rajan.

– Se oli helpoimpia päätöksiä tehdä. Hankkeita loppui noin miljoonalla eurolla. Mutta mitä sitten, kaikkea ei voi rahassa mitata, Juhis toteaa.

Imua silti riittää sekä muualta että kotimaasta. Tenhoa lisää maine rentona paikkana, yliopiston taannoinen mainoslause ”Ei mulkeroille” ei aivan noudata akateemisia konventioita. Byrokratiaa on yritetty pitää kevyenä. Hallintojohtajan pestikin on lakkautettu.

Keskittyminen omiin vahvuuksiin

Suosion taustalla on myös keskittyminen asioihin, joissa opinahjo on hyvä, ellei paras. Vuonna 2008 painopistealueita oli 32. Tuolloin pakon edessä aloitetun risusavotan lopputuloksena on rakenne, jossa katse on tiukasti planeetan pelastamisessa puhtailla energiaratkaisuilla pienoisydinreaktoreista vetyteknologiaan.

Kehittämispäällikkönä prosessia toteuttamassa ollut Juhis muistelee sitä ”helvetillisenä”. Mutta ei kai pakka ole taas leviämässä? Tekniikan alan ja kauppatieteiden ohella Lappeenrannassa on tästä syksystä mahdollista opiskella myös yhteiskuntatieteitä ja viestintää. Mihin unohtui fokusointi?

– Ei mihinkään. Emme toteuta niitä koulutusohjelmia perinteisesti. Keskityimme puhtaaseen energiaan, ilmaan ja veteen ja vastuulliseen bisnekseen ja niihin liittyviin yhteiskunnan kriittisiin järjestelmiin. Meillä ei ole vielä tarpeeksi insinöörejä, suunnittelijoita ja yhteiskunnallisia toteuttajia.

Juhis haluaa myös muistuttaa aikajäntees-tä. Ilma on sakeana vihreistä visioista, mutta siirtymä ei onnistu tänään heti nyt. Se vie

kohtalaisen pitkän ajan. Millaiseen maailmaan se lopulta johtaa, ei ole vielä selvillä. Mutta olennaista on oikea suunta. Samalla on tiedostettava, että tutkimus on kasautumaa. Läpimurtojen takana on aina historia.

– Vihreässä siirtymässä on taatusti hypeäkin ja aikataulut saattavat olla stetsonista vedettyjä. Tutkimusperinne on kuitenkin järkyttävän pitkä, kymmeniä ellei satoja vuosia. Vasta nyt sitä on alettu hyödyntää, kun tämä pallo lämpenee liikaa ja ollaan liemessä. Vai miten sen sanoisi kauniisti? Meillä on ongelmia, haasteita.

Juhis vakuuttaa LUTin kykenevän vastaamaan niihin jatkossa entistä paremmin, kaikkea potentiaalia ei ole ulosmitattu. Laitoksella menee häneen mukaansa hyvin, ”meikäläisestä huolimatta”.

Entä missä ”talon kävelevän yleiskustannuksen”, kuten hän rooliaan kuvailee, tulevaisuus on rehtoriuden jälkeen? Toimiaikaa on jäljellä runsaat kolme vuotta.

– En ole ajatellut, en miettinyt tätäkään, tuli ihan puskista. Ikuisia rehtoreita ei ole, eikä saa olla. Yhtään aamua ei ole kyllä ollut, jolloin olisi harmitanut lähteä Mikkelistä ajamaan. Se on kesällä tunti ja 14 minuuttia, talvella tunti ja 29. Kilometrejä tulee vuodessa 55 000. Sähköautosta en luovu ikinä, se on ekologisempaa, halvempaa ja mukavampaa, ja normipäivänä lataus riittää. Helsinkiin kun menee, niin joutuu kerran lataamaan. Helsinki nyt on vähän syrjässä.

Mutta yhtä asiaa ei jatkossa tarvitse pohtia. Jukurit vai Saipa?

– Se on oikeasti aika iso ongelma. Meillähän on toimintaa myös Lahdessa ja siellähän on Pelicans. Ja Kouvolassa myös – KooKoo. No, vanhalla myyntimiehellä rotsi vaihtuu lennossa. Mutta oikeasti, se ratkaisee missä kaupungissa on viettänyt lapsuutensa. Vastaus on Jukurit! ✕

Kuka

Juha-Matti Saksa

Asuinpaikka:

Mikkeli

Harrastukset:

Ruuanlaitto, lautapelit
ja penkkiurheilu

Teema

Suurimpien
tuulivoimaloiden
korkeus on jopa
300 metriä.

Jo tällä hetkellä
reilusti yli 90 prosenttia
Suomen sähköntuo-
tannosta ei perustu
fossiliinergiaan.

Tuulivoimaloita
on Suomessa noin

1400

Arvioiden
mukaan kahden
vuoden kuluttua jo

2000

Kymmenen vuoden päähän
ulottuvat huimimmat suunnit-
telmat nostaisivat tuulivoima-
loiden kokonaismääräksi

10 000

TUULEN TUOMA TULEVAISUUS

Energiamurros kurkottaa kohti taivaita.

[✍](#) Sami Laakso [📧](#) Vastavalo / Sariina Vierimaa

Sähköntuotanto on kasvanut Suomessa voimakkaasti. Perinteisesti loivaliikkeiseen alaan on tullut nopeita muutoksia osin pakon sanelemana, kun jouduimme irrottautumaan Venäjältä tuotavasta energiasta.

Muutos on iso, sillä 1960-luvulta lähtien Suomessa on oltu enemmän tai vähemmän tuontisähkön varassa. Viime vuosina noin viidennes täällä käytetystä sähköstä on tuotettu muualla.

Vuoden kahden sisällä Suomessa tuotetaan vuosittain enemmän sähköä kuin kulutetaan, silti jatkossakin kulutus ja tuotantohuippuja tasataan maiden välisellä sähkön viennillä. Jo tällä hetkellä reilusti yli 90 prosenttia Suomen sähköntuotannosta ei perustu fossiilienergiiaan.

Muutos energianäkymissä näyttää ripeältä. Siirtymää fossiilivapaaseen energiatalouteen on kuitenkin tehty jo pidemmän aikaa. Olkiluoto 3:n ydinvoimalan rakentamiselle haettiin valtioneuvostolta periaatepäätöstä jo vuonna 2000, viimein tänä vuonna se on tuottanut sähköä kaavailujen mukaan.

Tuulivoimaa ja myös aurinkovoimaa pystytään rakentamaan ydinvoimaan verrattuna nopeasti. Miljardi-investoinnit tuulivoimaan ovat kasvattaneet sen nimellisen kapasiteetin jo yli 6 000

megawattiin, ja loppuvuoden aikana tuotantoon on tulossa vielä yli tuhat megawattia lisää.

Nyt tuulivoimaloita on noin 1 400, arvioiden mukaan kahden vuoden kuluttua jo 2 000. Vuonna 2027 tuulivoima voi tuottaa vuodessa yhtä paljon sähköenergiaa kuin ydinvoima. Kymmenen vuoden päähän ulottuvat huimimmat suunnitelmat nostaisivat tuulivoimaloiden kokonaismäärän 10 000:een. Nähtäväksi jää, kuinka moni hanke toteutuu.

Myös isojen aurinkovoimaloiden rakentaminen on käynnistymässä. Kun tähän asti on puhuttu kymmenien megawattien tuotantotehoista, lähivuosina rakennettavat ovat tehoiltaan satoja megawatteja.

Tulevaisuuden skenaarioita on erilaisia, mutta yhteistä niille on, että päästöttömä sähköä tuotetaan tulevina vuosina Suomessa huomattavasti nykyistä enemmän. Siihen suuntaan puhaltaa myös uusi hallitus, ilmasto- ja ympäristöministeri **Kai Mykkänen** on sanonut sen tavoittelevan sähköntuotannon kaksinkertaistamista. ✕

Lue lisää

Päästöttömän energiantuotannon valtava kasvu on ensimmäinen askel. Toisesta askeleesta kerrotaan seuraavalla aukeamalla alkavassa artikkelissa

Teema

✍ Sami Laakso 📧 Suomen Tuulivoimayhdistys ry. ja Jari Härkönen

TUULEN TUOILLA PUOLEN

Päästöttömän
sähköntuotannon valtava
kasvu antaa energiaa
ennennäkemättömälle
investointiaallolle.

Suomessa on käynnissä energiantuotannon iso muutos. Olkiluoto 3:n rakentamisvuosina paljon pienemmällä kohulla maahan on noussut satoja tuulivoimaloita ja lisää päästötöntä energiantuotantoa on valmistumassa kiivaaseen tahtiin.

– Ei tämä ole vain tuulivoiman tekemistä, tämä on Suomen seuraava teollistamisaskel. Jotta se voidaan ottaa, siihen tarvitaan valtavasti sähköä. Vihreä, edullinen ja toimintavarma sähkö tekee mahdolliseksi muun toiminnan, **Jukka Ruusunen** sanoo.

Kantaverkkoyhtiö Fingridin toimitusjohtaja Jukka Ruusunen usko pohjautuu sille, että maailmanlaajuisesti alkaa löytyä markkinoita tuotteille, joiden tuotanto ei aiheuta hiilidioksidipäästöjä. Tämä koskee myös tuotteita, joiden valmistamista on totuttu pitämään runsaasti ilmastoa kuormittavina kuten terästä ja kemian-teollisuuden valmisteita.

– Ei Suomi pärjää likaisessa bulkkituotannossa. Yhtiöt, jotka eivät ole puhdistamassa tuotantotapojaan, niitä ei ole jatkossa olemassa. Ja mistä löytyy sähköä, joka on puhdasta, halpaa ja toimitusvarmaa? Suomi ja Pohjois-Ruotsi ovat Euroopassa aivan ylivoimaisia. Suomi on nyt hunajapurkki ulkomaisille investoinneille.

Tuulivoimaa rakennetaan Suomen lännen puoleisiin osiin, Itä-Suomi on jäänyt paitsioon tutkavalvonnan tarpeiden johdosta. Ruusunen painottaa, että kehitys voi vaurastuttaa koko maata.

– Kakku voidaan tehdä valtavan suureksi ja siitä koituu hyvää laajalle yhteiskuntaan. Tämä on tärkeä koko Suomen teollisuudelle. Se tuo työpaikkoja ja kaikesta kertyy verotuloja.

Myötätuulta kehitykselle antaa myös se, että Euroopassa halutaan irrottautua liiallisista →

– Tämä on kestävää kasvua, joka samaan aikaan toimii maapallon pelastamiseksi. Me voimme näyttää, miten pieni maa tekee vihreän siirtymän oikeasti. Sen jälkeen kukaan ei voi väittää, etteikö tämä olisi mahdollista ja edelleen me olemme maailman onnellisin kansa. Eikö tämä ole aika komea yhtäilö, Jukka Ruusunen kysyy.

riippuvuuksista, muotoillaan se sitten vaikka strategiseksi autonomiaksi. Pian nähdään myös, kuinka paljon hiilitullit vaikuttavat tuotevirtoihin ja investointien suuntautumiseen. Hiilitullien parivuotinen testijakso alkaa tänä syksynä.

Suunta on muuttunut nopeasti. Ei niin kovinkaan kauaa sitten tutuksi tuli hokema, kuinka mittava teollinen toiminta kuuluu vanhaan maailmaan, Suomen tulevaisuus on palveluiden tuottamisessa. Nyt tänne on suunnitteilla historiallisen paljon uutta sähköntuotantoa ja sitä hyödyntäviä tuotantolaitoksia.

Samalla vanhat lainalaisuudet murtuvat. Tuotannon kasvun ja päästöjen välillä on aiemmin ollut vahva positiivinen – ilmaston kannalta vahvasti negatiivinen – korrelaatio. Tämä muuttuu, jos teollisuus perustuu jatkossa joko suoraan päästöttömän sähkön tai sillä tuotetun vedyn käyttöön.

Maatuulivoima valttina

Se miksi Suomi voi edetä vihreän siirtymän kärkeä johtuu Ruususen mukaan poikkeuksellisen hyvistä tuuliolosuhteista.

– Ei Suomella ole aikaisemmin ollut kilpailuetua sähköntuotannossa, ennen kuin maatuulivoima tuli valikoimaan, hän sanoo.

Valttikortit Suomen käteen jaettiin muualta.

– Tuulivoimateknologian kehityksestä voimme kiittää saksalaisia ja heidän isoja rahojaan. Tuulivoimaloiden koko kasvoi merkittävästi, se pani suomalaisen tuuliatlaksen täysin uusiksi.

Samalla Ruusunen antaa tunnustusta hallitusohjelmalle.

– Jos maatuulivoiman rakentamiseen olisi laitettu lisärasitteita, investoinnit menisivät Ruotsiin. Ja jos ei olisi maatuulisähköä, silloin ei olisi nyt näkyvissä olevaa tulevaisuutta.

Toisaalta niillä valttikorteilla voitiin heti pelata, koska pelikenttäkin oli valmiina. Vahva sähkön kantaverkko on Suomen kilpailuetu, jota muualla

– Puhdas energia voidaan jalostaa täällä Suomessa, ei ole järkevää myydä sitä Venäjä-tyyppisesti muille maille. Mitä pidemmälle me jalostamme ne tuotteet täällä, sen parempi. Teolliset investoinnit ovat tervetulleita, tervetuloa vaan ulkomailtakin tänne investoimaan, Riku Huttunen kannustaa.

Se miksi Suomi voi edetä vihreän siirtymän kärjessä, johtuu poikkeuksellisen hyvistä tuuliolosuhteista.

ei hetkessä kurota umpeen. Sellaisen rakentaminen vaatii vähintäänkin vuosikymmenen.

– Ne maat pärjäävät, joilla on vahva infra. Sen takia me päihitimme amerikkalaiset, siellä infra on surkeaa, sähkökatkoja on koko ajan.

Työ- ja elinkeinoministeriön osastopäällikkö **Riku Huttunen** näkee Suomella olevan muitakin etuja vihreän siirtymän investoinneista kilpailtaessa. Täällä on tilaa lisätä puhtaan energian tuotantoa ja teollisia investointeja, toisin kuin tiheästi asutussa Keski-Euroopassa. Myös puhtaan veden riittävyys on monelle teolliselle investoinnille keskeistä. Lisäksi Suomessa on monissa tuotantoprosesseissa tarvittavia kriittisiä mineraaleja.

Investoijat painottavat toimintaympäristön vakautta ja sääntelyn pysyvyyttä sekä laatua. Huttunen muistuttaa, että vaikka iso osa toimintaa määrittelevistä raameista tulee EU:sta, ne voidaan toimeenpanna monella tavalla. Oleellista on, ettei investointiympäristöä romuteta hätäisillä päätöksillä.

– Meidän pitää pitää kiinni ennustettavuudesta ja vakaasta toimintaympäristöstä. Täällä ei tule niin isoja poliittisia linjanvaihteluja kuin esimerkiksi jo Ruotsista löytyy, Huttunen sanoo.

Sijoittajien kokemaa turvaa kasvattaa Nato-jäsenyys, ja uskoa vahvistaa myös hallitusohjelman linjaus luvituksen sujuvoittamisesta.

Energia omaan käyttöön

Sekä Huttunen että Ruusunen painottavat, että energia – päästötönkin – on syytä pitää ”vain” tuotantopanoksena, ei lopputuotteena. Sen ansiosta täällä voidaan siirtyä arvoketjussa ylöspäin ja tuottaa korkeamman jalostusasteen tuotteita.

– Meidän ei pidä ryhtyä muiden maiden vedyn tuottajaksi. Satsaukset pitää pistää meidän oman yhteiskuntamme ja erityisesti energiantensiivisen teollisuuden vähähiilistämiseen, esimerkkinä vaikkapa teräksen valmistus ja öljynjalostus.

Niissä tarvitaan fossiilivapaata vetyä, Huttunen linjaa ja vahvistaa viestiä naputtamalla pöytää.

Yhtä päättäväisesti esiintyy Ruusunen.

– Ei meistä voi tulla banaanivaltio, joka tuottaa muille sähköä ja vetyä. Jalostusarvo kannattaa tehdä täällä, jolloin myös työpaikat syntyvät tänne. Siitä tulee se vihreä-Suomi.

Isoilla omat säännöt

Silti muutkin maat himoitsevat vihreän siirtymän investointeja. Peli ei ole aina reilua, hankkeista kilpaillaan lupaamalla tukia. Saksa ja Ranska ovat näyttäneet huonoa esimerkkiä, eikä USA tässä kilpailussa kalpene.

Riku Huttusen mielestä EU on lyönyt yli vastatessaan Yhdysvaltojen IRA-elvytyspakettiin. Hänen mukaansa Pohjoismaiden ja Hollannin muodostama liberaali leiri olisi kipeästi kaivannut Britanniaa tasapainottamaan politiikkaa EU:ssa.

– On suuri huoli, että tämä kriisien myötä vapautettu elvytyslinja jatkuu EU:ssa pitkään. On selvää, että Suomi ei pysty kilpailemaan isoista hankkeista tuilla. Me kilpailemme toimintaympäristöllämme ja uutta kehittäville innovaatioilla. Leväperäiset tuet aiheuttavat tehottomuutta talouteen. Pahimmillaan tukien avulla hankkeista toteutuvat poliittisesti valitut, eivät parhaat.

Tukidopingia vastaan taistelemista vaikeuttaa se, että Maailman kauppajärjestö WTO on tällä hetkellä heikko. Sieltä ei reilumpaan kilpailuun ole juuri odotettavissa apua, silti Huttunen uskoo parempaan.

– Jaksan luottaa siihen, että EU:ssa tämä löysä linja ei voi jatkua. Jäsenvaltioilla ei ole tähän varaa, ja on oletettavaa, että komissio lähtee vähitellen taas tiukentamaan valtiontukivalvontaa. Monet isot tapaukset etenevät tuomioistuimiin, mistä löytyy lopullinen linja. Äkkiä laivaa ei käännetä, mutta uskon että järkevämpään suuntaan mennään. ✕

Yli sadan miljardin suunnitelmat

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on kerännyt dataa Suomen vihreistä investoinneista. Mukaan on hyväksytyt hankkeet, jotka pyrkivät vähentämään päästöjä tai joille vihreä siirtymä toimii liiketoiminnallisena ajurina.

Tämänhetkinen saldoluku näyttää 155 miljardia, sen arvosta vihreän siirtymän investointeja suunnitellaan toteutettavaksi kymmenen vuoden kuluessa. Luku on valtava, tavanomaisesti kaikki teolliset investoinnit Suomessa ovat kymmenen miljardin euron luokkaa vuodessa.

– Puhumme järkyttävän suuresta investointiaallosta. Tämä osoittaa, että Suomi on todella hyvissä asemissa, sanoo **Janne Peljo** Elinkeinoelämän keskusliitosta.

Alkuvaiheessa investoinnit painottuvat puhtaan sähkön tuottamiseen. Sitä seuraa sähköintensiivisen teollisuuden investoinnit terästeollisuuteen, vetytalouteen ja akkualaan sekä laajaan kirjoon muita aloja.

– Se, miksi investointeja suunnitellaan juuri Suomeen, pohjaa huokeaan ja päästöttömään sähköön.

Kasvu kumuloi kasvua. Monet vihreän siirtymän hankkeet aikaansaavat myös tavanomaisia investointeja. Aktiivisuuden kasvu heijastuu läpi koko talouden, myös palvelusektorille.

Epäilijät ovat kyseenalaistaneet hankkeiden toteutumisen. Ehkä oleellisia eivät kuitenkaan ole yksittäiset hankkeet ja miljardit, vaan kokoluokka ja kehityksen suunta.

– Olennainen kysymys on, miten me saamme mahdollisimman suuren osan näistä toteutumaan Suomeen, Peljo sanoo.

Tukikilpailuun Suomi ei lähde, joten investointiympäristön houkuttelevuudesta on huolehdittava muilla keinoin. Päästöttömän sähkön riittävyyden lisäksi luvitusprosessien on oltava sujuvia ja ennakoitavia, tki-panostusten riittäviä ja osavia työntekijöitä saatavilla.

Peljo painottaa, että onnistuminen on omissa käsissämme. Hyvää ei koituisi vain Suomelle.

– On pyrittävä viemään päästötehokkaita ratkaisuja mahdollisimman suuressa mittakaavassa maailmalle. Silloin saisimme itse vientitulot ja pystyisimme samalla auttamaan muita maita vähentämään päästöjään. ✕

– On välttämätöntä, että Suomessa löydetään keinoja kasvattaa tuottavuutta ja taloudellista aktiiviteettia. Vihreä siirtymä pohjaa moneen tekijään, jossa Suomi on vahva. Jos me emme onnistu rakentamaan tästä taloudelle seuraavaa johtotähteä, Suomen talouden tulevaisuus ei muuten rakenteelliset haasteemme huomioiden näytä hyvältä, Janne Peljo muistuttaa.

Miljoonan tonnin päästövähennys

Yksi isoja investointisuunnitelmia tehneistä yrityksistä on Ren-Gas. Vasta kaksi vuotta sitten perustettu yhtiö ei ole kainostellut, vuoteen 2030 ulottuvia suunnitelmia on jo kahden miljardin edestä.

Yhtiö rakennuttaa Suomeen puhtaiden P2X-kaasupolttoaineiden tuotantoverkoston. Sen tuottamalla uusiutuvilla polttoaineilla voidaan korvata 250 miljoonaa litraa fossiilista tuontidieseliä, mikä vastaa viidesosaa maan raskaan liikenteen kulutuksesta. Samalla hiilidioksidipäästöistä voidaan leikata miljoona tonnia. Prosessin energialähteenä Ren-Gas käyttää tuulivoimaa.

Toimitusjohtaja **Saara Kujalan** mukaan vauhdikkaassa liikkeellelähhdössä on näkynyt halu saada nopeasti aikaan päästövähennyksiä raskaassa tieliikenteessä sekä meriliikenteessä.

Lentävään lähtöön saatiin mukaan rahoittajaksi vahvan teollisuustaustan omaava **Ilkka Herlin** ja viime joulukuussa yhtiö sai merkittävän rahoituksen saksalaiselta vakuutusjätiltä Allianzilta.

– Yhtiö on konservatiivinen sijoittaja ja se perkasi tarkkaan läpi meidän tekemisemme. Allianz oli käynyt läpi sata vetyfirmää, Ren-Gas oli ensimmäinen, johon se investoi. He näkevät hankkeittemme olevan turvallinen sijoituskohte ja tuovan pitkäaikaista tuottoa. Saamamme rahoitus on tuonut mahdollisuuden kasvattaa yhtiötä, Kujala sanoo.

Ren-Gasin ensimmäiset laitokset Tampereella ja Lahdessa ovat toiminnassa jo vuonna 2026, Kotka, Pori ja Mikkeli seuraavat heti perässä.

– Meille on tullut mahtavia energiayhtiökumppaneita. Energiayhtiölle on hyvin kiinnostavaa, että tuotantoprosessistamme syntyy lämpöä, josta pystymme tuottamaan kustannustehokkaasti kaukolämpöä.

Muutenkin Suomessa toimiminen on maistunut.

– Olen tehnyt pitkään hankekehitystä Singaporessa. Sen perusteella arvostan todella paljon, kuinka käytännönläheistä, ratkaisukeskeistä ja suoraviivaista on toimia Suomessa, Kujala sanoo, muttei poissulje mahdollisuutta toteuttaa hankkeita jossain vaiheessa myös ulkomailla. ✕

– Ren-Gasin arvoja määriteltäessä kirjassimme, että me olemme toteuttamassa uusiutuvan energian hankkeita, jotka vähentävät aidosti päästöjä. Se on meille tärkein motivaatiotekijä, Saara Kujala sanoo.

Viedään palveluja,

mutta mitä?

Palveluviennin merkitystä korostetaan, mutta todellisuudessa Suomen palvelutase on roimasti pakkasella. Vain muutamalla alalla kehitys on ollut edes siedettävää.

✍ Sami Laakso ✍ Carla Ladau

Palveluiden viennin lisääminen nähdään usein keinoksi kasvattaa suomalaisten hyvinvointia. Samalla korostetaan, kuinka palveluiden tuottaminen edellyttää korkeaa osaamista ja sopii näin korkean kustannustason Suomelle ja kerryttää tänne arvonlisää.

Isoihin odotuksiin sanoo törmänneensä myös Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) tutkija **Birgitta Berg-Andersson**. Hänellä on vastakysymys valmiina.

– Monesti kuulee kommentin, että meidän pitäisi viedä enemmän palveluja. Minulle herää aina kysymys, mitä palveluja me sitten vietäisiin enemmän?

Kun vientitilastoista tarkastelee palveluviennin koostumusta ja toisistaan erottuvien alojen kehityssuuntia, ymmärtää Berg-Anderssonin epäilyksen palveluviennin kasvattamisen näköaloista.

Maailman muuttuessa myös tilastointi on mennyt monimutkaisemmaksi. Tuotteen valmistukseen ja myyntiin liittyvät palvelut, kuten tuotekehitys ja markkinointi, usein kirjautuvatkin tavaraviennin sarakkeeseen.

Kokonaiskuva on kuitenkin selkeä; palveluiden osuus Suomen viennistä on kasvanut. Palveluvienti tuplaantui vuosikymmenen aikana, mutta koronavuodet käänsivät hyvän suunnan.

Viime vuonna palveluvienti oli arvoltaan 33 miljardia euroa eli noin 27 prosenttia tavaroiden ja palveluiden viennin 121 miljardin euron kokonaispotista. Palvelujen viennistä noin puolet suuntautuu EU-maihin.

Maiden välillä on merkittäviä eroja palveluviennin osuudessa kokonaisviennistä. Tanskassa se muodostaa lähes puo-

let kokonaisviennistä, Ruotsissa ja Virossa osuus on noin kolmannes ja Saksassa alle 20 prosenttia.

Tietojenkäsittely määrää suunnan

Palveluvienti on selkeältä kuulostava käsite. Mutta kun katsoo tarkemmin, löytää yhden termin alta laajan kirjon eri aloja, kuten matkailun, kuljetuspalvelut sekä tietojenkäsittelyn, joilla ei vaikuttaisi olevan juurikaan tekemistä toistensa kanssa.

Vientitilaston selvästi isoin sektori on televiestintä, tietojenkäsittely ja tietopalvelut. Viime vuonna niitä vietiin noin 12 miljardin euron arvosta, osuus koko palveluviennistä oli 36 prosenttia. Joinakin vuosina osuus on ollut vielä tätäkin suurempi.

– Tämän sektorin kehitys ohjaa merkittävästi koko palveluviennin kehitystä, Berg-Andersson luonnehtii.

Kun kuvaa vielä tarkentaa, ilmenee että lähes kokonaisuudessaan tämän sektorin vienti kertyy tietojenkäsittelyksi luokitelluista töistä. Ne puolestaan muodostuvat valtaosin tietokoneohjelmistoista sekä muista tietojenkäsittelypalveluista.

Merkitykseltään seuraavina, mutta huomattavasti televiestintää, tietojenkäsittelyä ja tietopalveluja pienempänä ovat kuljetukseen sekä tekniseen kaupankäyntiin ja muihin liike-elämän palveluihin luokiteltavat palvelut. Liike-elämän palveluilla tarkoitetaan esimerkiksi laki- ja hallintopalveluita sekä mainontaa, t&k:ta sekä arkkitehti- ja insinööripalveluita. Lisäksi rojaltit

ja lisenssimaksut ja matkailu kerryttävät tuloja Suomeen.

Tuonti ylittää viennin

Suomen tavaroiden ja palveluiden tase eli tavara- ja palvelukaupan viennin ja tuonnin arvon erotus on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ollut vuodesta 2011 alkaen negatiivinen eli tuonti on ollut arvoltaan vientiä suurempaa.

Palveluviennistä ei tilanteen pelastajaksi ole ollut, koska palvelutase on ollut lähes kroonisesti vahvasti negatiivinen. Kun tavarakauppa oli viime vuonna lähes tasapainossa, palvelukaupan tase oli ankarasti pakkasella, miinusta kertyi kuusi miljardia euroa. Edellisvuodesta alijäämä syveni lähes neljä miljardia euroa.

Alakohtaisesti tarkasteltuna vienti on ollut tuontia suurempaa ainoastaan telesektorin sekä rojaltien ja lisenssien osalta.

– Noin 15 palveluviennin erästä vain nämä kaksi vetävät kauppaa positiiviseksi. Aika huolestuttavaa, Berg-Andersson pohtii.

Eikä hyvilläkään sektoreilla ole mennyt kovin hyvin. Berg-Andersson huomauttaa, että vaikka telesektorin nettovienti on pysynyt positiivisena, ylijäämä pieneni viime vuonna selkeästi. Vuonna 2022 telesektorin nettovienti oli vajaat seitsemän miljardia euroa, pudotusta vuotta aiemmasta oli runsas miljardi euroa.

Monella muullakin alalla kehitys on vienyt huonoon suuntaan, palvelutaseen on vetänyt alamäkeen raskaimmin kuljetussektori. Matkailutaseen vaje on auennut ammolleen turismin pysäyttäneiden koronavuosien jälkeen. Suomalaiset ovat taas lähteneet ulkomaille, mutta tänne tulijoiden määrä ei ole vastaavalla tavalla kasvanut. Sekin vaikuttaa, että hyökkäys Ukrainaan katkaisi venäläismatkailijoiden tien Suomeen. Yhteisvaikutuksena koko palvelukaupan alijäämä on kasvanut.

– Palvelutaseessa televiestinnän huonompi menestys selittää kuudenneksen viime vuoden isosta miinuksesta ja matkailutase on syöksynyt alas kahdella miljardilla. Muutkin sektorit ovat menneet pientä alamäkeä edellisvuodesta, Berg-Andersson summaa isoa kuvaa.

Mistä vientiin kasvua?

Ainoastaan televiestintä, tietojenkäsittely ja tietopalvelut ovat kasvaneet merkittävästi vuosikymmenen aikana. Muiden erien osalta kasvu on ollut

Kehitys on hyvin haavoittuvainen.

Palveluviennin kehitys on pitkälti tietojenkäsittely- palvelujen ja yhden vientimaan eli Yhdysvaltojen varassa.

parhaimmillaankin vain vaimeaa. Viime vuosien luvuissa näkyy myös koronapandemian aiheuttama poikkeustilanne.

Telesektorin viennille ei ole neljän edellisen vuoden aikana löydetty EU:sta uusia markkinoita. Sen sijaan vienti Yhdysvaltoihin on kasvanut merkittävästi.

– Vienti Eurooppaan on jämähtänyt samalle tasolle, kun taas vienti EU:n ulkopuolelle on kasvanut voimakkaasti ja nimenomaan tietojenkäsittelypalvelujen vienti on kasvanut. Hyvin suuri osa siitä suuntautuu Yhdysvaltoihin. Tilastojen perusteella voi vetää johtopäätöksen, että se, miten tietotekniikkapalvelujen vienti Yhdysvaltoihin sujuu, määrää koko tämän erän kehityksen.

Birgitta Berg-Anderssonin avaamat lukemat paljastavat, että palveluviennin kokonaistilanne ei ole valoisa. Kehitys on ollut suotuisaa vain muutamalla alalla.

– Palveluviennin kehitys on pitkälti yhden sektorin eli tietojenkäsittelypalvelujen alle luokiteltavan viennin ja yhden vientimaan eli Yhdysvaltojen varassa. Siksi kehitys on hyvin haavoittuvainen.

Entä tulevaisuus?

Etla tekee ennustuksia palvelujen ulkomaankaupan kehityksestä. Berg-Anderssonin mukaan odotuksissa on, että palvelujen viennin kehitys on lähes kaikilla osa-alueilla tasaisesti pienessä kasvussa. Tuonnin osalta hän uskoo eri palveluerien trendinomaisesti kasvavan hieman.

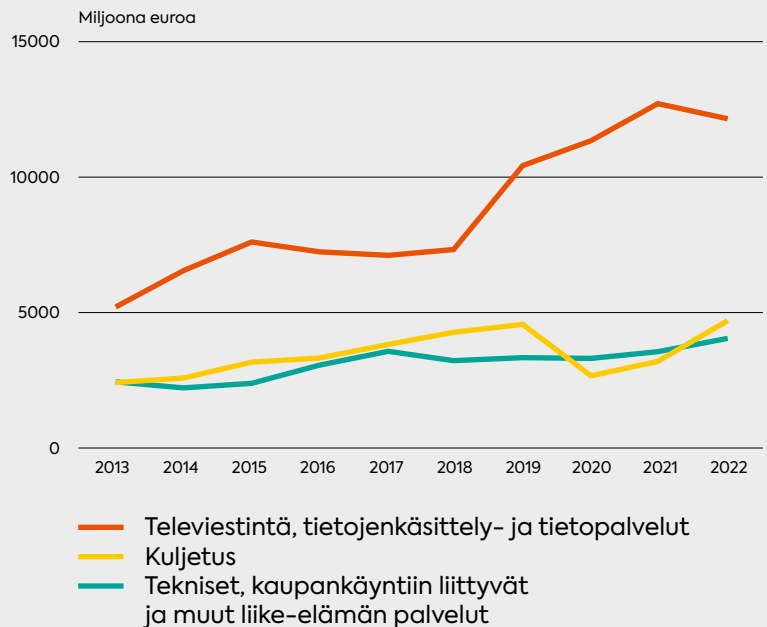
Arvioiden perusteella voisi ajatella, ettei ainakaan radikaalia parannusta ole tapahtumassa vahvasti negatiivisena olevaan palvelutaseeseen?

– Palvelutase pysyy ennusteen mukaan alijäämäisenä, vaikka alijäämän odotetaan pienenevän pikkuhiljaa. Tyypillinen alijäämän taso ennen korona-aikaa oli kahdesta kolmeen miljardia. Tähän tuskin päästään vielä lähivuosina. 2000-luvulla alijäämä on keskimäärin ollut neljä miljardia euroa.

Miltä se tutkijan silmissä vaikuttaa, että miljardien alijäämä on normaali?

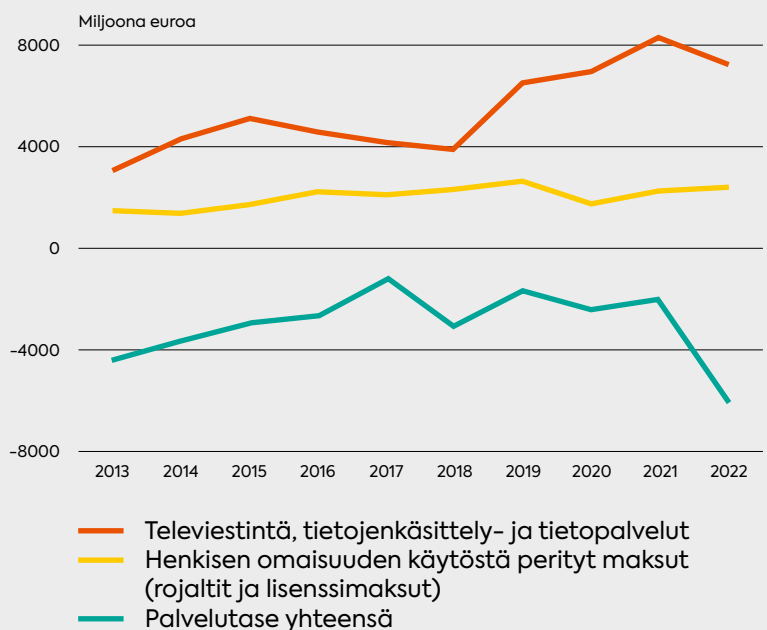
– Mistä me saisimme enemmän palveluvientiä, kun meillä on palvelutaseessa ikuinen alijäämä? Kun katsotaan 1980-luvulle asti ulottuvia aikasarjoja, niistä löytyy kaksi tai kolme vuotta, jolloin palvelukauppa on ollut ylijäämäinen. Vaje on rakenteellinen, sitä ei helposti nosteta positiiviseksi. ✕

Palveluvienti (tulot) – tärkeimmät erät

Muiden alojen palveluvienti jäi selvästi alle 3 miljardin euron.

Palvelutase

Muiden palvelusektoreiden tase on negatiivinen.

LÄHDE: TILASTOKESKUS, ETLA

A man with dark hair and glasses, wearing a light green button-down shirt, is examining a large, vibrant blue and white patterned fabric. He is holding the fabric up with both hands, looking at it intently. The background is filled with shelves stacked high with various colorful fabrics, including patterns of stripes, polka dots, and floral designs. The lighting is bright, highlighting the textures and colors of the textiles.

INTIASSA
on mahdollisuuksia
myös pienille yrityksille

Intian talous kasvaa nopeasti, mutta monet suomalaiset pk-yritykset ovat empineet Intian markkinoita.

✍ Pekka Numminen 📷 Pekka Numminen ja Lehtikuva

Ennusteiden mukaan Intia on vuonna 2027 maailman kolmanneksi suurin talous, edelle menevät vain Yhdysvallat ja Kiina.

– Intiasta on vielä kaksi kolmannesta rakentamatta. Tänne pitäisi nousta 200 uutta lentokenttää, rautateitä, moottoriteitä, kaupunkeja, kertoo ulkoministeriön kansainvälisen toiminnan erityisasiantuntija **Kimmo Siira**. Hänen asemapaikkansa on Delhi.

Intia kasvaa samalla tavalla kuin Kiina 1990–2000-luvuilla.

– Ero Kiinaan on se, että digitalisaatio on nyt suuressa roolissa. Intia hyppää useiden teknologioiden yli, vaikkapa tietoliikenteessä mennään suoraan 5G:hen ja 6G:hen. Esimerkiksi pankkitekniologiassa pankkikortit jäivät välistä, siirryttiin suoraan kännykkämaksuihin, Siira kertoo.

Vaikka maan potentiaali on huikea, varsinkin pk-yritykset ovat olleet arkoja menemään Intiaan.

– Monilla suomalaisilla yrityksillä on sellainen käsitys, että maa on hankala ja kulttuuri kovin erilainen. Kun käytiin siellä, tuli vatsatautikin, Siira pohtii.

Historiallisesti Intiassa onkin ollut työlästä toimia, erityisesti byrokratia on ollut todella kookeroista. Siiran mukaan muutos on ollut nopeaa, yksi vauhdittaja oli viime vuoden lopulla alkanut Intian G20-maiden ryhmän puheenjohtajuus.

Aikaisemmin Intia esimerkiksi syytti saastutamisesta länsimaita. Koska ne ovat pilanneet ympäristön, niiden pitää vastata myös puhdistuksesta.

– Tämä on nyt kääntynyt pääläelleen. Valtiollisen ohjelman mukaan intialaisten on muutettava elintapojaan ekologisemmiksi. Intiassa panostetaan vihreään siirtymään ja uusiutuvaan energiaan. Tarkoituksena on, että 2030 mennessä puolet sähköstä tulee uusiutuvista lähteistä.

Energiateollisuus on vain yksi aloista, joilla suomalaisilla yrityksillä on suuria kaupallisia mahdollisuuksia.

– Pääviestini on, että Intia kasvaa joka sektorilla. On se sitten älyverkot, terveydenhoitoalan tuotteet, etäluettavat sähkömittarit tai vähähiiliset rakennusratkaisut. Täytyy toki muistaa, että asiat eivät tapahdu hetkessä.

Kaikki vähähiilinen kiinnostaa

Intian tapana on tehdä bilateraalisia sopimuksia, näin se pystyy edistämään itselleen poliittisesti tärkeitä sektoreita. Suomen kanssa maa kehittää erityisesti digitalisaatiota, koulutusta ja kestävä kehityksen hankkeita.

Siira kertoo suomalaiselle osaamiselle olevan kysyntää. Yhteistyötä rakennetaan nyt kokonaisvaltaisesti, mukana ovat muun muassa yliopistot.

– Esimerkiksi LUT-yliopisto tutkii yhdessä intialaisen NIAS:in (National Institute of Advanced Studies) kanssa modulaarisia pienydinreaktoreita sekä tekniikkaa että niihin liittyvää lainsäädäntöä.

Siira pitää Suomen energiasektorin mahdollisuuksia hyvinä. Kun Suomi ilmoitti olevansa hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä, eri teollisuudenalat tekivät tiekartat tähän päämäärään pääsemiseksi.

– Voimme sanoa, että Suomi tietää mitä tekee ja olemme menneet asioissa eteenpäin. Se kiinnostaa paljon Intiassa. Eihän näitä tiekarttoja voida sellaisenaan soveltaa Intiassa, mutta pystymme keskustelemaan muun muassa siitä, mitkä olivat meidän ongelmamme.

Yrityksille paikallinen partneri

Intian markkinoille pyrittäessä pitää aina olla paikallinen kumppani.

– Suurin virhe, mitä suomalaiset pk-yritykset tekevät on se, että ne menevät kimppaan väärän partnerin kanssa. Yhteistyötahoja on tavattoman helppo löytää. Messuilla tai missä tahansa tapahtumassa joku intialainen tulee luoksesi ja lupaa hoitaa yrityksellesi koko Intian ja ympäröivät alueet. Kaiken lisäksi hänellä on suora yhteys

© SIPA PRESS / LEHTIKUVA

Delhissä järjestettiin syyskuussa G20-maiden kokous. Kuvassa Intian pääministeri Narendra Modi.

Intialaiset firmat voivat olla suomalaisille pk-yrityksille väylä kansainvälisille markkinoille.

pääministeri **Narendra Modiin**, kertoo Business Finlandin Intian maajohtaja **Jukka Holappa**.

– Moni suomalainen yritys on tehnyt tällaisen tahon kanssa eksklusiivisen sopimuksen ja sitten ei oikein ole tapahtunut mitään.

Business Finland voi auttaa paikallisen kumppanin etsinnässä ja valinnassa.

– Tarkistamme, että partneri on järkevä, sopiva ja vakavasti otettava, Holappa kertoo.

Intiassa yrityselämää hallitsevat paljolti suuret monialayritykset. Näitä ovat muun muassa Tata, Mahindra, Reliance ja Adani.

– Paras tapa tulla markkinoille on tehdä yhteistyötä riittävän ison ja vaikutusvaltaisen firman kanssa.

Pääministeri Narendra Modin johtamaa keskustaoikeistolaista valtapuoluetta BJP:tä on arvosteltu sen hindunationalismista, mutta talouspolitiikka saa kiitosta.

– Yksi esimerkki on vuonna 2017 käyttöön otettu yhtenäinen arvonlisävero vastava GST (Goods and Services Tax). Maan todella monimutkainen verotus yksinkertaistui. Sitä ennen logistiikkakulutkin olivat Intiassa paljon suuremmat.

Maassa on 29 osavaltiota, ja osavaltioiden rajalla tavaraa tullattiin ja verotettiin.

– Eri osavaltioissa on edelleen erilaisia käytäntöjä, mutta kaikesta tästä päänsärystä pääsee, jos suomalaisyritys tekee sopimuksen oikean ja riittävän ison intialaisen partnerin kanssa.

Intian kautta maailmalle

Intiasta on peräisin suuri joukko valtavia it-firmoja, esimerkiksi Infosys, Wipro, Tech Mahindra ja Tata Consultancy Services (TCS). Ne ovat nousseet it-tuen tarjoajista globaaleiksi innovatiivisiksi yrityksiksi, systeemi-integraattoreiksi.

– Nämä intialaiset firmat voivat olla suomalaisille pk-yrityksille väylä kansainvälisille markkinoille. Suomalaisilla yrityksillä voi olla digitalisaatioratkaisuja joillekin sektoreille. Intialaisten it-jättiläisten kautta voi päästä sisään vaikkapa Walmartille Yhdysvaltoihin, digitalisoimaan Singaporen liikennettä tai Australian kaivoksia, Holappa kertoo.

Myös isot suomalaiset yritykset ovat hyödyntäneet tätä väylää. Muun muassa Nokialla on globaali sopimus yksityisverkkojen toimittamisesta yhdessä Tech Mahindran kanssa.

© PEKKA NUMMINEN

◆ INTIA ON MAAILMAN VIIDENNEKSI SUURIN TALOUS

Väkiluku **1,43** miljardia.

Nuori, hyvin koulutettu väestö, mediaani-ikä

28 vuotta.

Ennustettu talouskasvu tälle vuodelle **7,2** prosenttia.

5. Maailman viidenneksi suurin talous, edellä ovat USA, Kiina, Japani ja Saksa.

IMF:n ennusteen mukaan Intiasta kolmanneksi suurin talous vuoteen 2027 mennessä.

Kasvun vetureina ovat palvelusektori ja kotimainen kulutus.

Suomen ja Intian välinen kauppa

- Suora kauppavaihto on 1,5–2 miljardia euroa vuositasolla. Se on Suomelle hieman ylijäämäinen.
- Suomalaisyrityksillä on Intiassa mittava määrä tuotantoa, joka ei näy tilastoissa, muun muassa hissejä, televerkkoja, voimalaitosteknologiaa ja digitaalisia ratkaisuja.

Taloukasvun hidasteita

- Byrokratia voi edelleen olla työlästä.
- Korruptiota on taltutettu, mutta sitä on edelleen.
- Naisista vain noin 21 prosenttia käy töissä.

Intiassa ei ollut tekstiilipalveluyrityksiä, mutta Lindström onnistui luomaan sinne palvelulleen markkinat.

Intiassa
asiat etenevät
esimerkkien
avulla.

Pikavoittoa Intiasta on Holapan mukaan vaikea hakea.

– Kaikki vie aikaa ja minkä tahansa tuotteen tai palvelun tuominen markkinoille voi kestää, vaikka on oikea partneri. Vaaditaan panostuksia ja kärsivällisyyttä.

Palveluyritys loi markkinat

Anupam Chakrabarty työskenteli tekstiilipalveluyritys Lindströmin Intian toimitusjohtajana vuodesta 2007 ja viime vuodet pääkonttorissa Suomessa. Mitä suomalaiset yritykset voivat tarjota Intiaan?

– Vielä voi paljon parantaa suomalaisten yritysten tietoisuutta Intian markkinoista. It-yritykset ovat löytäneet toisensa, mutta Intiassa on useita segmenttejä, joissa suomalaisilla yrityksillä olisi mahdollisuuksia. Kiertotalous, jätehuolto, vihreä energia. Intialla tulee olemaan tällaisille asioille suuri tarve, Chakrabarty kertoo.

Maassa toimii suomalaisia suuria yrityksiä, mutta Chakrabarty kannustaa myös pieniä ja keskisuuria yrityksiä tutkimaan markkinoita. Lindström on hänen mukaansa tästä hyvä esimerkki. Suomalainen palvelualan perheyritys halusi kansainvälistyä. Yhtiö tarjoaa Intiassa työasuja muun muassa lääketeollisuuden, kaupalle ja autoteollisuuteen.

– Tavallinen tapa olisi laajentua Eurooppaan. Toinen keino on katsoa, millä markkinoilla on tulevaisuuden potentiaalia.

Intiassa ei ollut tekstiilipalveluyrityksiä. Miten Lindström onnistui luomaan palvelulleen markkinat, joita ei ollut edes olemassa?

– Useasti yritykset lähettävät kotimaastaan ihmisiä kohdemaahan. Lindström oli rohkea ja aloitti bisneksen rakentamisen paikallisten ihmisten kanssa. He ymmärtävät millaisia haasteita potentiaalisilla asiakkailta on, miten maassa toimitaan.

– Intiassa asiat etenevät esimerkkien avulla. Kun ihmiset näkevät, että muutama yritys käyttää uusia palveluita, jotka ovat laadukkaita ja toimivia, muut haluavat seurata perässä, Chakrabarty kertoo.

Suomalaisten ja intialaisten eroista Chakrabartylla on selvä näkemys.

– Suomalainen ajattelutapa on suoraviivaisempi, yrityksissä läpinäkyvyys on suuri ja hierarkia matala. Toisaalta nämä erot ovat tasoittumassa koko ajan.

– Intia puolestaan on meluisa ja värikäs, rakastamme mausteista ruokaa. Ehkä tätä puolta täytyy vähän hillitä! ✕

Voittaja voi viedä kaiken

Suomalainen startup Wirepas digitalisoi Intian sähkömittareita.

✍ Pekka Numminen 📧 Liisa Salonen

Tamperelainen Wirepas kehittää ja lisensoi ohjelmistojaan niin kutsuttuihin mesh-verkoihin. Ne mahdollistavat sen, että valtava määrä laitteita voidaan kytkeä yhteen ilman tukiasemia. Tekniikka on esineiden internetin, IoT:n ytimessä.

Yksi sovellus on etäluettavat sähkömittarit.

– Meillä on Intiassa nyt tusinan verran asiakkaita. Yrityksiä, jotka rakentavat älymittarikokonaisuuksia, kertoo Wirepasin toimitusjohtaja **Teppo Hemiä**.

Miksi päädyitte Intiaan?

– Suomessa on kolme miljoonaa sähkömittaria, Intiassa 250 miljoonaa. Potentiaali on valtava.

Vuonna 2017 Intiassa oli alkamassa sähköverkkojen modernisointi, mittarit oltiin päivittämässä etäluettaviksi älymittareiksi. Hemiä kiittelee Business Finlandia, jolla oli merkittävä rooli Intian markkinoille pääsyssä.

– Ensimmäinen apu oli osallistuminen Team Finland -vierailulle muiden, isojen ja pienten yritysten kanssa. Ovia aukeni. Pääsimme vierailemaan energia-alan jättiyrityksessä Tata Powersissa. Heillä oli käytössään huomattavasti kalliimpi kilpailijan ratkaisu, jota oli mahdotonta skaalata valtavalle käyttäjämäärälle, Hemiä kertoo.

Pian syntyi kolmen miljoonan mittarin sopimus toisen jättiyrityksen Adanin kanssa.

– Kaikki tähdet olivat paikallaan meidän mallillemme. Intian agendalla on tärkeällä sijalla sähköverkon modernisointi. Toinen tärkeä asia heille on ”Make in India”. Intia haluaa päästä valmistavaksi mahtivaltioksi, samanlaisiksi kuin Kiina on ollut vuosikymmeniä. Meidän lisenssimallimme oli tähän

hyvin osuva, koska laitteet valmistetaan Intiassa.

Länsimaisen mittarivalmistajan olisi vaikea menestyä Intiassa, jossa kustannustason pitää olla hyvin alhainen.

– Ratkaisu oli se, että lisensoimme ohjelmistomme paikallisille mittarivalmistajille ja kokonaisratkaisujen tarjoajille. Heidän ekosysteeminsä pystyvät tarjoamaan paljon kilpailukykyisemmän ratkaisun kuin globaalit toimijat.

Business Finlandin lisäksi myös Suomen paikallinen suurlähetystö on ollut aktiivinen, Hemiä kertoo.

Paikallinen nokkamies avain menestykseen

Wirepasilla on Intiassa työntekijöitä vain puolisen tusinaa, mutta he ovat todella tärkeitä.

– On välttämätöntä, että meillä on hyvä, verkottuva, kulttuurin ymmärtävä nokkamies Intiassa. Joka puolella maailmaa pätee se, että pitää olla ihmisiä, jotka tuntevat paikallisia asioita, mutta Intiassa se korostuu kymmenkertaisesti.

Intiassa tieto kulkee nopeasti.

– Kun jonkin havaitaan toimivan, WhatsApp laulaa ja kaikki kuulevat siitä. Sekä hyvät että huonot uutiset leviävät tehokkaasti. Intiassa yllättyy joka päivä ja tilanteet muuttuvat nopeasti. On todella tärkeää, että on luotettaviksi havaitut ihmiset paikan päällä, jotka kuulevat asiat ajoissa, Hemiä sanoo.

Wirepasilla on Intiassa kovat tavoitteet.

– Kilpailua on luonnollisesti, mutta luotamme itseemme. Kun saa näytettyä ensimmäisten partnereiden kanssa, että homma toimii, täällä voi tapahtua, että ”winner takes it all”. Tähän mennessä voittoprosenttimme projekteissa on ollut yli 50. Tämä voi kuulostaa isolta puheelta, mutta tavoitteemme on olla tällä alalla suurin.

– Siitä on hyvä ponnistaa muillekin kehittyville markkinoille, kuten Afrikan. Se on seuraava iso maanosa jo valmistelussa yhdessä Business Finlandin kanssa. ✕

REILU KAUPPA

turvaa myös ihmisoikeuksia

Reilussa kaupassa on kysymys hinnan lisäksi paljosta muustakin, korostaa Fairtrade African toiminnanjohtaja Isaac Tongola.

  Ilkka Ranta-aho

Miten Reilun kaupan järjestelmä toimii, Afrikan Reilun kaupan kattojärjestön, Fairtrade African (FTA), toiminnanjohtaja Isaac Tongola?

– Reilun kaupan kriteerit auttavat tuottajia ja heidän tuotteitaan kauppaavia yrityksiä. Kriteerit määrittävät Reilun kaupan tuotteille takuu- eli minimihinnan, joka toimii puskurina maailmanmarkkinahintojen laskiessa. Tuottajille maksetaan myös Reilun kaupan lisää, joka on ostohinnan päälle maksettava erillinen korvaus. Sen turvin tuottajat voivat esimerkiksi parantaa yhteisöjensä sosioekonomista asemaa ja kehittää ympäristöystävällisempiä viljelytapoja.

Hinta ei liene ainoa reilun tae?

– Ei. Me pyrimme varmistamaan, että tuotteet kasvatetaan ja valmistetaan tavalla, joka ei vahin-

goita perustavia ihmisoikeuksia. Ja ettei esimerkiksi naisia ahdistella tai syrjitä tuotannossa. Reilun kaupan kriteerejä valvotaan myös lapsityövoiman hyväksikäytön osalta.

Afrikassa on 54 valtiota, FTA:lla on toimintaa 29:ssä. Mikseivät loput ole mukana?

– Tukemiamme tuotteita ei ole valittu umpimähkään. Olemme hyvin järjestelmällisiä, emme vain mene johonkin maahan etsimään kumppaneita. Siellä pitää olla Reilun kaupan sertifioituja tuotteita, joille meillä on tiukat laatuvaatimukset. Näin voimme luoda ja varmistaa Reilun kaupan markkinat tuotteille ja tuottajille.

Miten tuottaja tai yhteisö pääsee mukaan FTA:n toimintaan?

– Tuottajat lähettävät hakemuksia, ja FTA lähettää kutsuja, molemmin päin. On tärkeää, että kun me kutsumme tuottajia mukaan järjestöön, meidän on pystyttävä myös löytämään markkinat heidän tuotteilleen. Esimerkiksi kaakaomarkkinat ovat tällä hetkellä lähes kyllästyneet. Vaniljalle taas löytyisi lisääkin kysyntää.

Millaista on epäreilu kauppa?

– Sellaista, joka ei noudata näitä kriteerejä. Tämä ei ole mikään FTA:n keksimä, omaa myyntiä edistävä kartellirakennelma. Puhutaan ihmisoikeuden perusteista, elämän arvokkuudesta ja kestävästä kehityksestä. Perustuotannossa ja kaupankäynnissä näitä arvoja valitettavasti poljetaan melko lailla surutta.

Fairtrade Africa (FTA)

- edustaa sertifioituja Reilun kaupan tuottajia Afrikassa ja Lähi-idässä
- perustettu 2005
- pääkonttori Nairobissa Keniassa
- FTA:n tukemia tuottajia on lähes puolitoina miljoonaa 29 maassa
- Merkittävimmät tuotteet: kaakao, kukat, kahvi ja banaanit

– FTA pyrkii saamaan aikaan tasa-arvoa, kestäväää kehitystä ja riittävää toimeentuloa viljelijöille ja työntekijöille, sanoo toiminnanjohtaja Isaac Tongola.

Miten takuuhinta ja Reilun kaupan lisä rahoitetaan?

– Tuottajamme maksavat sertifiointimaksua. Lisäksi kaupalliset kumppanimme ja kansalliset Reilun kaupan organisaatiot auttavat hankkeiden toteuttamisessa. Mutta me saamme tukea myös erilaisilta kehitysrahastoilta ja valtioiden tukiohjelmilta. Esimerkiksi Suomen ulkoministeriö rahoittaa Reilu kauppaa ry:n isoa nelivuotista kehitysyhteistyöohjelmaa Afrikassa.

Mitä muita tulonlähteitä tuottajilla on?

– Koetamme hankkia lisäinvestointeja näihin arvoketjuihin ja löytää tuottajakumppaneillemme tapoja monipuolistaa tuotantoaan. Esimerkki: ghanalainen Asunafo on 75 pienyhteisön muodostama osuuskunta, joka tuottaa lähinnä kaakaota. Olemme tukeneet heitä saippuan tuotannon käynnistämässä. Huomattakoon, että uusisakin hankkeissa näiltä toimijoilta edellytetään Reilun kaupan periaatteiden kunnioittamista.

Miten me voisimme auttaa parhaiten?

– Muutama kuukausi sitten EU:ssa hyväksyttiin säädöksiä yritysten sosiaalisen vastuun lisäämiseksi. Odotamme, että niitä aletaan soveltaa muun muassa Suomen ulkoministeriön tukemisessa ohjelmissa Afrikassa. Esimerkiksi viljelijöiden

koulutus luonnonmukaiseen metsätalouteen, jota voidaan soveltaa kaakaoplantaaseilla. Ulkoministeriö voisi tuoda paljon lihaksia näihin hankkeisiin.

Miten voidaan lisätä arvoa tuotantoketjuun?

– Investoinnit ovat erittäin tärkeässä asemassa. Se voi tarkoittaa tuottajien kouluttamista tai hankkimalla heille yhteistyökumppaneita, jotka voivat nostaa jalostusasteen seuraavalle tasolle. Esimerkiksi kahvintuottaja kuljettaa paahdetut pavut varastolle. Tämä on hallussa. Mutta tuotteet on pakattava tavalla, johon kuluttajat Euroopassa ovat tottuneet. Sen täytyy olla automatisoitua ja todella tasalaatuista. Jolleivät tuottajat pysty tuohon, heidän täytyy lähettää pavut Eurooppaan prosessoitavaksi.

Miten huolissasi olet ilmastonmuutoksen vaikutuksista?

– Erittäin. Esimerkiksi Somalia ei ole saanut sadetta lähes kahteen vuoteen. Myös muissa Afrikan maissa koetaan todella kovaa kuivuutta. Eri toimijoiden tuen turvin olemme kehittämässä kuivuutta kestäviä lajikkeita. Ja koulutamme viljelijöitä kylvämään muita lajikkeita vuoroviljelynä kaakaoviljelyksillä, muun muassa maniokkia ja banaania. Tämä lisää ruokaturvaa ja auttaa maaperää kestävämpään paremmin. ✕

Reilun kaupan kriteerejä valvotaan lapsityövoiman hyväksikäytön osalta.

Kiina ei ole mustavalkoinen

Kohtaaminen K-kaupan kassalla kuvaa miten happamaksi yleinen mielipide Kiinaa kohtaan on muuttunut Suomessa sen jälkeen, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan ja Kiinan johtaja **Xi Jinping** kieltäytyi tuomitsemasta **Vladimir Putinin** toimia. Tuttu kassanhoitaja, joka 1980- ja 1990-luvuilla lomaili Kiinassa peräti neljä kertaa, oli aikaisemmin kohdatessamme aina täynnä intoa Kiinan huikasta kehityksestä ja vanhasta kulttuurista. Palattuani Suomeen maaliskuussa hän näytti tuimaa ilmettä nähdessään minut, nojasi tiskin yli ja tivasi, ”et kai enää tee työtä Kiinan parissa? Se on kamala maa. Ei sinne pidä enää mennä.”

Ihmisoikeuksia Kiina loukkasi silloin yhtä lailla kuin tänäänkin. Suomalaisten kannalta ratkaisevaa on ollut Xin päätös pysyä uskollisena Putinille. Ymmärrettävästi suomalaisten vuosikymmeniä kestänyt Kiina-huuma on tipotiessään.

Kiina katsoo, että kamppailu Yhdysvaltojen kanssa on sen kaikkein ratkaisevin strateginen haaste. Siinä Venäjä on tärkeä kumppani – aikaa myöten tärkeämpi kuin se haitta mikä Venäjän tukeminen nyt saa aikaan. Venäjäpolitiikastaan huolimatta Kiina pysyy keskeisenä maailman taloudelle ja kansainvälisille suhteille.

Kiinan merkitys Suomen – ja maailman – taloudelle on paljon muuta kuin tuontia ja vientiä. Suomalaisilla yrityksillä on Kiinassa

noin 250 tytäryhtiötä. Kiina on nyt osa yritysten globaalia toimintaketjua. Viime vuonna kaksi kolmasosaa suomalaisyrityksistä sanoi, että liiketoiminta Kiinassa on lisännyt niiden toimintaa myös Suomessa: teollista tuotantoa, investointeja, tutkimus- ja kehityspanostuksia ja työpaikkoja.

Joistakin Kiinaan liittyvistä riippuvuuksista emme pääse eroon. Toisia pääsemme vähentämään maltilla. Joillain aloilla, esimerkiksi vihreään siirtymään tarvittavissa akkuteknologioissa, suomalaiset oppivat niin paljon kiinalaisilta, että olisi Suomen edun vastaista vähentää kanssakäymistä.

Kiinaa ei kannata lähestyä musta-valkoisesti. ✕

Joillain aloilla suomalaiset oppivat niin paljon kiinalaisilta, että olisi Suomen edun vastaista vähentää kanssakäymistä.

Linda Jakobson

Senior Advisor
China Office of Finnish Industries

Haloo
Ottawa

Kanada kasvaa vauhdikkaasti

Jos Kanada olisi yksittäinen valtio Euroopassa, se saisi paljon enemmän kaupallista huomiota kuin USA:n katveessa.

 Minna Saano

Miten kuvailisit Kanadaa muutamalla lauseella, Suomen edustuston kansainvälisen kaupan erityisasiantuntija Jaakko Autere?

Kanada on liittovaltio, vahva demokratia ja aidosti monikulttuurinen maa, joka kasvaa niin väestön kuin taloudenkin suhteen. Yhteiskunta on vuosikymmenien ajan perustunut positiiviseen maahanmuuttopolitiikkaan, tänä vuonna otetaan vastaan ennätyselliset 400 000 uutta kanadalaisista. Vaikka väestö kasvaa, on maa suurimmalta osalta asumattomaa. 80 prosenttia väestöstä on sijoittunut sadan mailin säteellä USA:n rajasta. Asumattomilla alueilla luonto on villi ja rikas ja kanadalaisille erittäin tärkeä.

Mitä merkillepantavaa on liike-elämässä?

Kanadassa täytyy olla läsnä, kun kauppaa tehdään ja pitää mielessä, että menestys on aina paikallista. Ranskankielisillä alueilla on iso hyöty, jos osaa ranskaa, mutta englannilla kyllä pärjää kaikkialla.

Provinssijärjestelmä muodostaa useita byrokraattisia tasoja ja siksi kaupankäynnissä täytyy varautua sääntöihin, lomakkeisiin ja välillä organisaatioiden hitauteen. Niistä kyllä selviää rauhallisella asenteella.

Millaisia kulttuurisia erityispiirteitä maassa kohtaa?

Ihmiset ovat positiivisia, helposti lähestyttäviä ja keskustelevia. Päivittäin sattuu kiinnostavia kohtaamisia eri kulttuureista tulleiden kanssa. Alkuperäiskansojen asemaa on lainsäädännöllä vahvistettu ja heidät huomioidaan kaikessa. Liike-elämän tilaisuuksia aloitetaan kunnioittamalla sitä heimoa ja alkuperäiskansan maata, jolla kulloinkin ollaan.

Millaiselle suomalaiselle osaamiselle voisi olla kiinnostusta?

Täällä tulee paljon pakkausroskaa, autot ovat isoja ja lämmitys toimii kaasulla. Kanadan hallitus haluaa tehostaa kierrätystä ja on sitoutunut vihreään siirtymään. Osana siirtymää ovat biotalous, energia ja kriittiset mineraalit. Näissä tärkeissä kategorioissa suomalaisista tuotteista ja vahvasta osaamisesta pystyisivät hyötymään kanadalaiset yritykset, provinssit, hallitukset ja kuluttajat.

Ajankohtaista täällä ovat valtavat metsäpalot. Ne ovat iso haaste, johon suomalainen metsänhoito ja tekninen osaaminen voivat tarjota ratkaisuja.

Yleisesti voi sanoa, että suomalaiset nähdään täällä hyvin positiivisessa valossa, ja kun Suomi nyt on Naton jäsen, vahvistaa se perusteita Kanadan ja Suomen yhteistyölle. ✕

Kanada

- Väkiluku 40 miljoonaa
- BKT 2 137 miljardia euroa

Vienti Kanadaan

- 1,25 miljardia euroa
- mm. koneet ja laitteet, kuljetusvälineet, kemianteollisuuden tuotteet

Tuonti Kanadasta

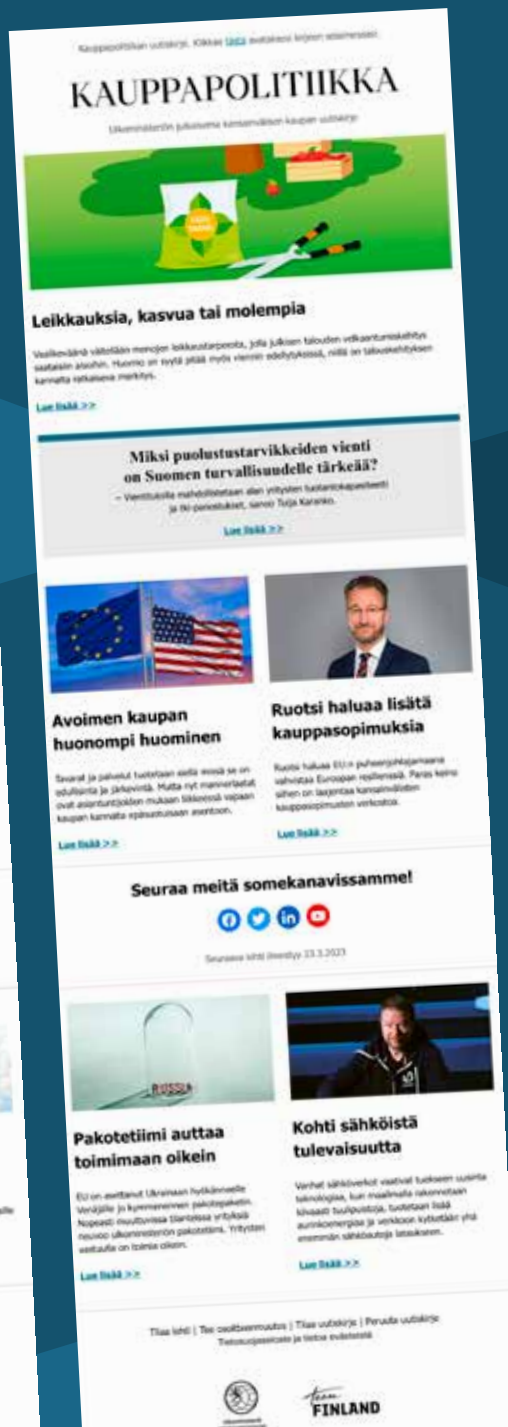
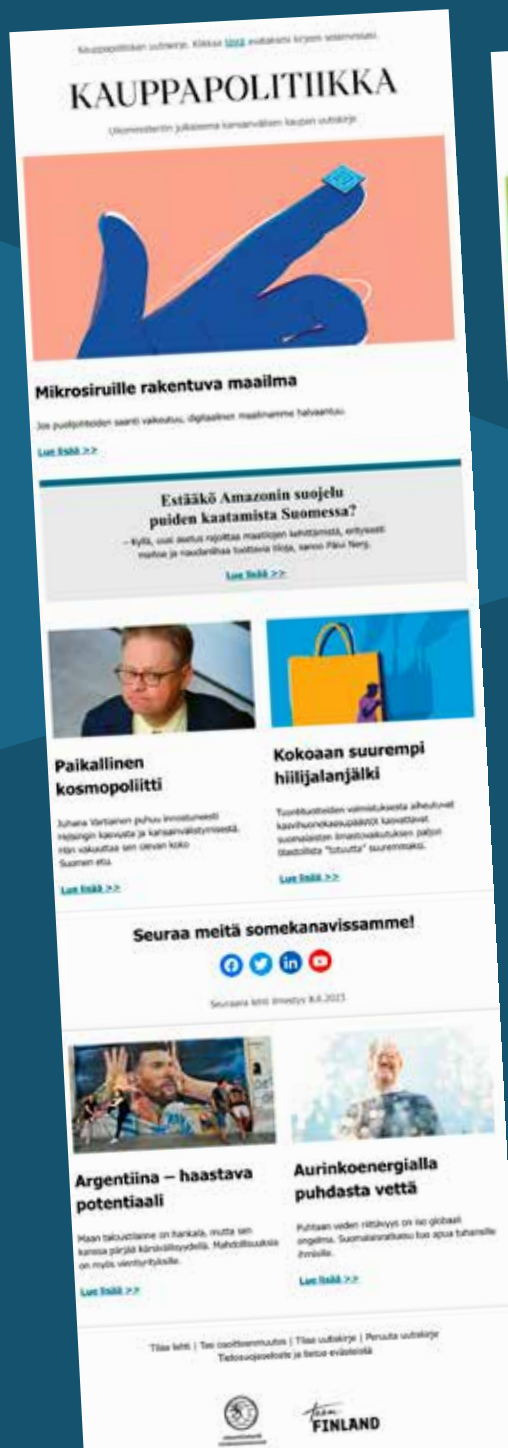
- 0,5 miljardia euroa
- mm. poltto- ja voiteluaineet, malmit- ja kaivos-teollisuuden tuotteet, kemianteollisuuden tuotteet

Joko sinulle tulee KAUPPAPOLITIikka

-uutiskirje?

Pysy kartalla kansainvälisen kaupan kehityksestä. Saat vinkit kiinnostavimmista jutuista sähköpostiisi kahdeksan kertaa vuodessa.

Tilaa uutiskirje sähköpostiisi:
kauppapolitiikka.fi/tilaa

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet